

Dolenjski list

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE DOLENJSKIH OKRAJEV

TEDNIK ZA POLITIČNA, GOSPODARSKA IN KULTURNA VPRAŠANJA

LETO III. — Štev. 12.

NOVO MESTO, 21. MARCA 1952

ČETRTLETNA NAROČNINA 100 DIN

IZHAJA VSAR PETEK

Od tedna do tedna

Preteklih sedem dni bi lahko imenovali teden čakanja: kaj bodo z Zahoda odgovorili na sovjetsko noto o Nemčiji, kako se bo Moskva odločila glede na državno pogodbo z Avstrijo, kdaj in kako se bodo razvila anglo-egiptovska pogajanja, kako bo ameriški Kongres sprejel Trumanov program pomoči tujim državam. Kronist nima torej lahkega posla, ker ne ve, kako bi se lotil ocene političnih dogodkov ob tem vesplošnem čakanju. Z njim vred pa so čitatelji prav gotovo pričrpani, da se režiserjem mednarodnega razvoja najmanj mudi takrat, kadar gre za urejevanje raznih sporov in sklepanje sporazumov. Zato bo kar bolje, da odgovore na vsa ta odprta vprašanja zaenkrat odložimo in še mi počakamo, kaj bodo prinesli prihodnji dnevi.

Pomudili se bomo raje pri prečnem problemu, ki zahteva tudi od nas, narodov Jugoslavije, zelo potrpežljivega čakanja. Gre za naše brate v Trstu in v Italiji — na Goriškem in v Benetiji. Vlada FLRJ je Italiji poslala noto zaradi protizakonitih postopkov zoper slovensko manjšino v Italiji. Naše zunanje ministrstvo protestira v noti, ker italijanske oblasti niso Slovencem v Italiji uredile pouka v osnovnih in srednjih šolah v skladu z njihovo ustavo in mirovno pogodbo. Tako v italijanski ustavi, kakor v mirovni pogodbi je predviden poseben statut, po katerem bi bil zagotovljen slovenski manjšinski šolski pouk v materinem jeziku, oblasti bi se morale pobrigati za zadostno število sposobnih učiteljev in šolskih nadzorovnikov, ki bi bili sposobni voditi in nadzorovati pouk v slovenščini. V Italiji pa se za vse to niso prav nič pobrigali, še več, izdali so celo nasprotne ukrepe, da bi čim hitreje raznarodili slovenske otroke.

Položaj slovenske manjšine v Italiji je obupen. Za 80 tisoč Slovencev, kolikor jih živi v Italiji, je le na Goriškem nekaj slovenskih šol, v Slovenski Benetiji, v Kanalski dolini in v Režiji pa niti ene. Toda slovenske šole na Goriškem niso nikakor zaščitene. Prepovedane so na milost, zlasti pa na nemilost šovinistične italijanske šolske uprave v Gorici. Nedavno so enostavno zaprli slovensko šolo v Krmini, proti čemur jugoslovanska nota še posebej protestira.

V skladu z italijansko raznarodovalno politiko zabranjujejo oblasti na Goriškem slovenske otroške vrtnice, z vsilo pa podpirajo ustanavljanje italijanskih vrtcev v krajih, kjer žive pretežno Slovenci. Z ekonomskim in političnim pritiskom na slovenske starše hočejo italijanske oblasti prepričati, da bi otroke vpisovali v še obstoječe slovenske šole.

V Benetiji so vsi slovenski otroci primorani obiskovati italijanske šole in prepovedano jim je celo v šoli govoriti med seboj v materinem jeziku. Učitelje slovenskega rodu pošiljajo v italijanske kraje in preganjajo tudi slovenske duhovnike. Metode, kakršne je uvedel fašizem, uporablja prav tako vestno tudi sedanja italijanska oblast. Zato je toliko bolj upravičena jugoslovanska nota in toliko večje ogorčenje med našim ljudstvom, ki v skrbi za svoje brate onstran meja najodločnejše protestira zoper nezasišani italijanski šovinizem in izredentizem.

Tudi v Trstu se dogajajo neprenehoma stvari, ki jih podžiga italijanski pohlep in ustvarjajo vduhuje, vedno bolj zapletene in sovražno razpoložene proti Jugoslaviji. Znano je, da bi morale biti v Trstu še lani občinske volitve, kajti funija je potekel mandat občinskih odbornikov, izvoljenih junija 1949. Toda proti vsem demokratičnim načelom so takrat preložili volitve in dopustili, da so odborniki, ki nimajo več te pravice, še nadalje opravljali občinske dolžnosti. Zda pa se je nenkrat v tržaškem glasilu italijanske demokratične stranke pojavila vest, da bodo v Trstu občinske volitve hkrati z občinskimi volitvami v srednji in južni Italiji, kajti tržaška občina je ena izmed mnogih, toda najbolj cenjenih italijanskih občin — kakor v posmeh vsem mednarodnim dogovorom piše omenjeni list. In ne le, da hočejo na ta način posiliti italijanstvo Trsta, ker se v ta namen poslužujejo vseh sredstev, da bi to kakor koli dokazali, tržaške volitve hočejo prirediti tudi po italijanskem vzorcu, da bi tako zagotovili zmago italijansko usmerjenim strankam. V Italiji uporabljajo pri volitvah namreč sistem, po katerem se lahko posamezne liste povežejo na račun drugih strank. Čeprav je v Trstu zdaj še v veljavi proporcionalni sistem, ki onemogoča povezovanje list, pa se tredentistični krogi zelo zavzemajo, da bi prodrl v italijanskim sistemom in tako prinesli zmago 'rankam, ki kriče o italijanstvu Trsta in ga hočejo na vsak način priključiti Italiji.

Te šovinistične nakane pa so v škodo večini tržaškega prebivalstva in še posebno Slovencem, zato jim odločno nasprotujemo, ker vedo, da bi Trst pod Italijo šel rakovo pot.

KONFERENCA MARŠALA TITA Z AMERIŠKIMI NOVINARJI

Svobodoljubni svet se oborožuje samo za ohranitev miru

V preteklem tednu je predsednik zvezne vlade maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito sprejel skupino 40 ameriških novinarjev, ki potujejo po Evropi in Bližnjem vzhodu. Maršal Tito je odgovarjal na vprašanja ameriških novinarjev, ki so se zanimali za notranjo graditev naše države in za naše odnose z zunanjim svetom.

Med drugim je maršal Tito odgovoril tujim novinarjem, da bo nevarnost vojne obstajala tako dolgo, dokler bodo še neresena ogromna mednarodna vprašanja in dokler ne bo v njih prišlo do sporazuma med zahodnimi državami in Sovjetsko zvezo. V istem odgovoru je maršal Tito dejal:

»Svobodoljubni svet ima pravico, da se oborožuje, če grozi vojna nevarnost, vendar pa se oborožuje samo za ohranitev miru, nikakor pa ne zato, da bi se začela vojna zaradi neresenih vprašanj. Vsaka vojna, ki bi se začela, bi pomenila katastrofo za človeštvo. Zatorej sem prepričan, da se države članice Atlantskega pakta in druge države oborožujejo danes zato, da bi ohranile neodvisnost in mir.«

Na vprašanje nekega novinarja, če je Jugoslavija dobila in dobiva zadostno količino vojaške opreme, da bi ohranila svojo varnost pred vojaškimi pripravami satelitskih držav, je maršal Tito odgovoril, da še nismo dobili vsega, kar potrebujemo in kolikor potrebujemo, da pa smo sedaj precej zadovoljni s tem, kar prejmemo in upamo, da bomo dobili tudi tisto, česar doslej nismo mogli dobiti. Maršal Tito je omenil ogromne napore, ki smo jih vložili doslej za oborožitev in vzdrževanje naše ljudske armade, ki je čim bolj za ohranitev neodvisnosti naše države. Ker smo v vrstah tistih, ki se odločno bore proti vsem poizkusom napadalcev in izziivačev, imamo moralno pravico prejemati pomoč v orožju in vojaški opremi.

Na vprašanje nekega drugega ameriškega novinarja, ki je menil, da jugoslovanski tisk zadnji čas napada cerkev in vero, je maršal Tito odgovoril:

»Politična jugoslovanske vlade do cerkve se ni nič spremenila, ostala je ista. Tisk piše o konkretnih zadevah in vlada ne more storiti, da bi bil vsak članek takšen, kakršnega bi želela. To je eno in to je to določeni negativni momenti, je umljivo, da piše tisk o tem kot o negativnih pojavih. Ne vem, kje so kaj napisali, kar bi lahko razlagali, kot da je vlada to inspirirala.«

Hotel bi pojasniti nekaj v zvezi s cerkvijo. V tujini sedaj mnogo razpravljajo o nekaterih pojavih pri nas, kot na pr. o krepitvi discipline med komunisti v Partiji. To krepitve si razlagajo kot nekakšen ponovni umik na levo, kot nov kurz v naši državni politiki. To je povsem napačno. Kar zadeva partijske časopise, partijska glasila in partijsko življenje, je to čisto notranja zadeva Partije. To ni nikakršno umikanje na levo, marveč popravljanje določenih napak, ki jih delajo ljudje. Če iz tega izvira, da se graja pojava, ki imajo svoje sledi na Zahodu, se prav tako graja pojava, ki imajo sledi na Vzhodu. Mi smo neodvisen narod. Med komunisti morajo biti vse stvari prečiščene in vsakomur bo jasno, kakšna je naša linija. To ne pomeni, da mi zaostreujemo naš kurz, in tudi ne, da gremo na levo. Dalje, če se morda pritožujejo — in pritožuje se samo katoliška cerkev zaradi nekakšnega poostrenega kurza, se to dogaja zavoljo tega, ker odvajamo cerkev od države. V naši Ustavi je zapisano, da je cerkev ločena od

države. Tako je tudi sedaj v Ameriki. Mi smo dosledno prav v skladu z Ustavo pomagali cerkvi in verski skupnosti. Pomagali nismo samo katoliški cerkvi, marveč tudi drugim. Sedaj jih odvajamo od države, vendar pa cerkvi ne prepuščajemo, da bi imela še nadalje svoje šole in fakultete. Naj jih le imajo. Hočemo načelno ločiti cerkev od države; naša Ustava nam ne daje pravice, da bi se tudi fakultete vzdruževale po državnem proračunu, saj je cerkev ločena od države. To so razumeli kot nekakšno poslabšanje odnosov, ni pa nič drugega kot naš kurz tudi o tem vprašanju. To so pri vas v Ameriki, Franciji in drugih državah že zdavnaj storili in za vsakogar je tamkaj to normalno.«

Na prisojnih rebrih so že zoraali prve brazde

Za prosvetnega delavca z dvojnim obrazom v naših šolah ni prostora

Odlok ljudske oblasti, da se odstrani verouk iz šol, je našel tudi med prosvetnimi delavci Dolenjske na obdobju hkrati pa je marsikaj sprožil med samimi vzgojitelji živahne debate. Da bi se o vsem tem, predvsem pa o zaostalih primerih, da ponekod v okraju vzgojitelji mladine še kažejo dvojno lice državi in staršem ter služijo ljudski oblasti, hkrati pa farovežem, odkrito pomenili, sta vodstvi obeh prosvetnih sindikalnih društev novomeškega okraja sklicali 10. marca skupno zborovanje v Novem mestu in se na njem s članstvom temeljito pomenili o teh vprašanjih. Na zborovanje je bil povabljen tudi minister tovarš Franc Kimovec-Zigla, ki se je rad odzval vabilu, saj je pred vojno več let poučeval v novomeškem okraju.

Za uvod je zapel kvartet SKUD »Dušan Jereb« vrsto slovenskih narodnih in partijskih, ki jih je gov. Tone Markelj prav lepo povezal v ubrano podan referat o slovenski ljudski pesmi, s kakršnim je nedavno nastopil na Ljudski univerzi. Poslušalec so nagradili pevec in predavatelj s živahnim aplavsom.

Tovariš Kimovec-Zigla je nato orisal lik novega prosvetnega delavca, vzgojitelja socialistične Jugoslavije in se pri tem zlasti dotikal presojne prostotnosti delavcev, njih v resnici in odkrite borbe za socializem. Odločno je poudaril, da ljudska oblast ne bo trpela v naših šolah ljudi z dvojno moralo, to je takih vzgojiteljev, ki se še do danes niso otresli mističizma, ki še danes radi prislusnejo šepetu faroveža. — Diskusiji po referatu resda ni bila preveč živahna, vendar pa so zborovalci odločno zahtevali, da ljudska oblast takoj odstrani iz šol vse take prosvetne delavce, ki pojejo in vodijo petje na cerkvenih korih ali kakorkoli drugače rušijo ugled vzgojitelja in živijo drugače, kakor pa na učni mladini.

Prosvetni delavci so na zborovanju sklenili, da bodo izpremenili način svojega študija, predvsem pa bodo pomagali pri vsej kulturno-prosvetni dejavnosti in še posebej pri izvenšolski vzgoji naše mladine, tako pri pionirski organizaciji, pri Drstvu prijateljev mladine in pri fizikulturi.

Na zborovanju je postal nekaj besed tudi zastopnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije tov. Oblak, ki je zlasti poudaril veliko odgovornost prosvetnih delavcev pri vzgoji delavske mladine. Izjavil je, da delavske matere odločno zahtevajo, da morajo vzgajati njihovo dečo samo vzgojitelji, ki so predani novemu času in borbi za socializem. Vzgojiteljev z dvojnim lilem nedejlo in zahtevalo, da jih ljudska oblast takoj odstrani.

Konferenci, ki je dosegla svoj cilj, so prvič prisostvovali tudi dijakinje 4. letnika novomeškega učiteljskega. Želimo, da bi se takih konferenc še udeleževali in si pridobile izkušnje kot bodoče prosvetne delavke. Na konferenci so bili navzoči tudi zastopniki oblasti in Partije.

Za kulturnejši izgled Novega mesta

Na zadnjem zasedanju je Mestni ljudski odbor sprejel več pomembnih sklepov, katerih uresničitev bo v korist lepšemu izgledu mesta. Te sklepe so podrobno pretresali še zbori volilcev, jih potrdili in jim še marsikaj dodali. Zlasti so si bili volilci edini v tem, da veljajo sklepi in odloki prav za vse prebivalce in da je treba vsako neupoštevane odlokov strogo kaznovati. Posebno strog je treba izvajati odlok o redu, miru in splošni čistoti, saj je prav to pogoj za lepši izgled mesta in razvoj turizma. Nadaljnji ukrepi v tej smeri bodo ureditev parkov, poti in sprehajališč, ureditev prostorov pred hišami, ureditev okrasnih nasadov, gojenja cvetja na oknih in podobno.

Na osnovi sprejetih odlokov in sklepov ter predlogov, ki so jih dali volilci na zborih, sta imela 11. marca skupno sejo Izvršni odbor MLO in komisija za olepšavo mesta. Poleg razprave o izvajanju navedenih odlokov in sklepov ter potrebnih ukrepov za njihovo uresničitev, so na seji pretresali še dobre predloge Turističnega društva in drugih organizacij. Zanimarjeni prostori pred mestno stanovanjsko hišo v Gerdiševu ulici in ostalima dvema stavbama v bližini ne služijo lepega izgledu mesta, zato jih je treba takoj urediti po navedenih načrtih.

Na skupni seji Izvršnega odbora MLO in komisije za olepšavo mesta so tudi sprejeli sklep o povečani dotaciji podjetju »Park« za urejevanje in vzdrževanje nasadov o nastavitvi nadzornih organov, ki bodo kontrolirali izvajanje odlokov in uredb, poleg teh pa še razpisali konkurse, ki pomenijo odločen korak k lepšemu in kulturnejšemu izgledu mesta. Takovanje ceste in ureditev vodovoda pa ostane še nadalje glavna naloga MLO in vseh organizacij v mestu. Vsi, ki so si zadali nalogo urediti mesto in mu dati lepši izgled — tako MLO kot podjetje »Park«, komisija za olepšavo mesta ter Turistično društvo — upravičeno pričakujejo, da jih bodo vsi prebivalci mesta pri njihovih naporih podprli.

Na skupni seji Izvršnega odbora MLO in komisije za olepšavo mesta so tudi sprejeli sklep o povečani dotaciji podjetju »Park« za urejevanje in vzdrževanje nasadov o nastavitvi nadzornih organov, ki bodo kontrolirali izvajanje odlokov in uredb, poleg teh pa še razpisali konkurse, ki pomenijo odločen korak k lepšemu in kulturnejšemu izgledu mesta. Takovanje ceste in ureditev vodovoda pa ostane še nadalje glavna naloga MLO in vseh organizacij v mestu. Vsi, ki so si zadali nalogo urediti mesto in mu dati lepši izgled — tako MLO kot podjetje »Park«, komisija za olepšavo mesta ter Turistično društvo — upravičeno pričakujejo, da jih bodo vsi prebivalci mesta pri njihovih naporih podprli.

Na skupni seji Izvršnega odbora MLO in komisije za olepšavo mesta so tudi sprejeli sklep o povečani dotaciji podjetju »Park« za urejevanje in vzdrževanje nasadov o nastavitvi nadzornih organov, ki bodo kontrolirali izvajanje odlokov in uredb, poleg teh pa še razpisali konkurse, ki pomenijo odločen korak k lepšemu in kulturnejšemu izgledu mesta. Takovanje ceste in ureditev vodovoda pa ostane še nadalje glavna naloga MLO in vseh organizacij v mestu. Vsi, ki so si zadali nalogo urediti mesto in mu dati lepši izgled — tako MLO kot podjetje »Park«, komisija za olepšavo mesta ter Turistično društvo — upravičeno pričakujejo, da jih bodo vsi prebivalci mesta pri njihovih naporih podprli.

V Metliki so ustanovili Združenje rezervnih oficirjev

V nedeljo 9. t. m. je bil v Metliki ustanovni občni zbor Združenja rezervnih oficirjev Jugoslavije. V izčrpnem referatu je komandant metliškega garnizona podpolkovnik Rodić zbrane rezervne oficirje seznanil s njihovimi novimi nalogami. Združiti se morajo v čvrst kolektiv, ki naj v članih razvije pravo politično zavest in stalno pripravljenost za obrambo domovine. Rezervni oficirji se naj še nadalje vojaško izobražujejo in se sproti seznanjajo s sodobno vojno tehniko. Združenje bo obravnavalo razna personalna vprašanja, vojne vežbe, napredovanja in podobno. Ustanovljeno je bilo tudi sodišče časti, ki bo presojalo eventualne prekrške članov. Ne moremo si namreč misliti dobrega rezervnega oficirja, ki ne bi bil hkrati zavesten graditelj socializma. Združenje bo sodelovalo s protiletalsko zaščito in se tesno povežalo s športnimi organizacijami.

Pri volitvah je bil za predsednika izvoljen Franc Jakljevič, za tajnika pa Daro Flajšman.

Pred volitvami delavskih svetov

Udeležile vse podružnice. Po referatu zastopnika Republiškega sveta ZSS so sklenili zastopniki podjetij in sindikatov, da bodo letošnje volitve praktik naših kolektivov, tekmovalno in novimi delovnimi uspehi pa bodo kolektivni podprli volitve.

Poleg teh priprav so na terenu še razni seminarji, ki bodo poglobili razumevanje in pomen bližnjih volitev, vzgojili pa bodo tudi vrsto delavcev v sposobne organizatorje. Posamezni kolektivi se skrbno pripravljajo na volitve. Tako n. pr. rudarji v Krmelju in Kočevju. Delavci novomeške tekstilne tovarne, ki so z anketo izbrali najboljše kandidate za novi delavski svet, podobna pa so poročila tudi drugih podjetij.

Prvo mladinsko kulturno-umetniško društvo v kočevskem okraju

Mladinska aktivna Kot in Jurjevica sta bila še lani zelo delavna, predvsem pa sta se postavila na kulturno-prosvetnem področju. Zazela sta s skromnimi igricami, komedijami, izrala pa sta tudi Ganglovo dramo »Sine«. Prav s tem delom je mladina žela uspehe in priznanje javnosti, kar ji je dalo vzpodbudo za ustanovitev društva. Preteklo nedeljo se je zbralo v prostorih združenega doma v Jurjevici nad 40 mladincev in mladink — 20 jih je upravičeno manjkalo — k ustanovnemu obnemu zboru mladinskega kulturno-umetniškega društva. Iz male gledališke družnice se je razvilo prvo MKUD v kočevskem okraju.

Mladina je izvolila 9 članski upravni odbor in revizijsko komisijo. Sprejela je tudi vrsto sklepov, ki pomenijo delovno obveznost novega društva. Tako bo mlado društvo pripravilo za Mladinski teden, ki ga organizira LK LMS Kočevje za 24. in 25. maja, poseben spored za krajevne centre in za okrajne prireditve, ki bodo 20. 21. in 22. julija. MKUD bo pripravilo tudi otvoritev združenega doma v Jurjevici, ki bo letos v juniju. Takrat bo podeljeno MKUD tudi ime enega izmed zaslužnih mladinskih funkcionarjev. Društvo je ustanovilo tudi šahovsko sekcijo, ustanovilo pa bo tudi strelsko družino s pomočjo večine članov.

Vremenska napoved

V dneh od 20. do 30. marca bo predvidoma naslednje vreme: Nekaj dnevom lepega vremena bo sledilo od 24. marca dalje nestalno vreme s pogostimi padavinami. Večje padavine okoli 27. marca, nato spet par dni lepo vreme.

LADISLAV GRAD — NOVATOR

»Želja, olajšati skrajno naporno delo delavcem pri premetavanju žita in zmanjšati stroške pri tem delu, mi je dala pobudo, da sem začel razmišljati, ali se ne bi dalo to delo opravljati s primernim strojem.« Tako je na vprašanje našega dopisnika odgovoril borec in aktivist iz leta 1941 tovarš Ladislav Grad-Kljev, ki je pred nekaj tedni dokončal po lastni zamisli mehanično lopato za premetavanje žita v silosih. Njegov izum in izdelek pomeni velik prihranek pri delu, hkrati pa omogoča hitrejšo polnjenje in praznjenje skladišč skoraj brez vsake delovne sile. To, kar je dosedaj delalo 12 delavcev 6 ur v prahu in znoju, opravi danes Ladislav sam s svojim strojem.

Na zamisli takega stroja je začel delati že leta 1939. V januarju 1951 je izdelal prvi prototip, ki pa je imel še razne tehnične pomanjkljivosti. Na izkušnjah prvega je začel delati nov stroj v oktobru 1951, končal pa ga je v januarju 1952. Kot star borec, ki je med vojno uspešno preganjal okupatorje po Stajerskem, Koroškem in Avstriji in bil večkrat ranjen, se je tudi sedaj zavedal, kaj pomeni stroj za socialistično gospodarstvo. S pravo partijsko vztrajnostjo se je zagrizel v delo, znašal skupaj stare dele tovarnih avtomobilov in drug material ter delal večkrat podnevi in ponoči. Samo v januarju letošnjega leta je opravil pri tem 416 ur! Kadar je potreboval kakšno orodje, je vselej našel potrebno razumevanje v delavni Godnega avto-podjetja.

Posebna komisija strokovnjakov, ki je preizkusila novi stroj, se je izrazila o njem nad vse laskavo. Zanimivo je, da smo prav v tem času, ko je tovarš Grad dokončal svoj stroj, dobili iz inozemstva podobno stroje. Istoslojni preizkus tujega in domačega stroja je pokazal velike prednosti domačega, ki premeče še enkrat toliko žita kot uvožen. Inozemskemu stroju morajo streči štirje delavci in se premika le po tirih, stroj pa, ki ga je napravil tovarš Grad, se premika po potrebi kamorkoli brez tirov, stroje pa mu en sam človek. Še več pa nam pove cena: stroj, ki ga je napravil tovarš Grad, stane 80.000 din, inozemski pa okrog 750.000 deviznih dinarjev!

Podrtvovalni izumitelj bo prejel naslov novatorja in lepo nagrado, ki jo je tudi zaslužil. Spomenica iz leta 1941, stoltno krvavih borb z največjim sovražnikom človeštva med NRB, bo dobil graditelj socializma pa ponosni naslov novatorja, je najboljši dokaz predanosti strega partijskega borce domovini in ljudstvu.

Tovariš Grad-Kljev ob svojem stroju

VRNIL SE JE IZ „RAJA“...

V času med dvema vojnama, a tudi že prej, je bil izseljenski problem Bele krajine zelo pereč, saj so se številni sproletarizirani kmetje izseljevali v Ameriko, kjer so vse življenje trdo garali po ameriških rudnikih, na starost pa so se vračali v staro domovino le še umreti, strti na duši in telesu.

Čas po osvoboditvi je za vselej popeljal nade tistih, ki so včasih ribarili v kalnem in odobravali, da so se najboljše in najdelavnejše Belokranjci izseljevali v tujino. Nove socialne razmere so ustvarile, navzlic povojnim težavam, ugodne pogoje za preživljanje vseh delovnih ljudi. Izseljenski problem Bele krajine je ostal le še bajka, ki so jo reakcionarno razpoloženi ljudje kakor pravljico o deveti deželi in njenih pravičnih zakladih pripovedovali vsem, ki so bili lahkoverni in so si želeli priti do lahkega in hitrega zaslužka.

Takšen lahkovernež je bil tudi Janez Malešič, posestnikov sin iz Boršta v Beli krajini. Nasledel je prišepetavanju tistih, ki so obljubljali raj na zemlji vsakemu, ki bo zapustil našo državo in se onstran državnih meja prijavil za izselitev v Ameriko. Danes, ko mi pripoveduje, kako se mu je godilo v »raju« se ob grenkih spominih na trpljenje, ki je za njim, le še trpko smeje vsem izmišljotinam, ki jim je nasadel.

PREJ ČLOVEK — V ITALIJI SAMO SE »ŠTEVILKA 5923«

»Bilo je lansko poletje v juliju, ko sem se na obljubo, ki se je kmalu izkazala kot podla laž, odločil, da ilegalno zapustim domovino in prestopim kjerkoli državno mejo, z edinim namenom, da pridem v Ameriko, kjer imam tudi sorodnike. Pobeg čez mejo se je posrečil, toda že v Trbižu so nas Italijani obkrožili s stražo in sem bil poslej ves čas pod strogim oboroženim nadzorom. Skupina, s katero sem uskočil čez mejo, je bila iz Trbiža prepeljana v Udine v tamošnje sodniške zapore. Tamkaj so nas zadrževali osem dni. Zatem so nas prepeljali v Fraschette, kjer smo bili tri mesece v taborišču, ki se v ničemur ni razlikovalo od nekdanjih fašističnih taborišč naših internirancev. Taborišče je bilo obdano z bunkerji, taboriščniki pa smo bili pod »varstvom« reflektorjev in mitraljezov. V tem mestu za begunce mojega kova že ni bilo več prostora v sodniških zaporih, ki so prenapolnjeni z domačimi kriminalci. Za nas je bilo torej urejeno taborišče z vsemi »dobrotami« taboriščnega življenja.

Zel sem dobiti stik s svojci v Ameriki, da bi mi poslali vozno karto in garantno pismo, a bilo je izključeno. Z menoj so ravnali kakor s popolnoma brezpravnim človekom. Niti mojega imena niso uvaževali, saj smo bili vsi taboriščniki pri italijanski policijski upravi registrirani samo pod tekočimi številkami. Jaz sem imel številko 5923.

»Samo« 75.000 din nagraje je dobil

Letno poslovanje kmetijske zadruge v Trebnjem je pokazalo ob zaključku 766.527 dinarjev dobička. Lep uspeh je predvsem zaslug lastnega odseka, zadruge kot celota pa se je lani vse premalo zanimala za razvoj ostalih potrebnih odsekov. Kako je gledal upravni odbor zadruge na svojo dolžnost in na koristi zadruge, pa je pokazal naslednji primer:

Uslužbenec zadruge je uspel, da so »prepričali« upravni odbor, da morajo dobiti večji del dobička — nihče drugi kot prav uslužbenec KZ sam! In res — odobreno so jim bile edine navedene nagrade: Pepelnjak Franc, poslovođa, je dobil 75.000 din, Rož Sadar, knjigovodkinja, 60.000 din, Edika Prijatelj, prodajalec, 40.000 din, in skladničnik Romih 35.000 din, skupaj 200.000 din! Če bi se upravni odbor malo bolj zanimal za svoje dolžnosti iz poslovanja zadruge, bi bil nasledel »prepričevanje« združinskih uslužbencev, ki so nesramno izkoristili priliko, ter hoteli priti do lahkega zaslužka ob lahkem delu. Revizija OZK je po ugotovitvah predala vse zadeve pristojnim organom v nadaljnjo preiskavo.

Ali je tak način poslovanja v dobrobit združinskih trebanjskih KZ? Prav gotovo ne! Knjižgovodnik si je že pred letom prisvojila 10.000 industrijskih bonov, za kar je bila še sodniško kaznovana.

Na obnem zboru pa so člani zadruge spraševali po škropljenju za sadno drevje, ki je dal časa neznanu kje počiva. Namesto, da bi se zgovorno zanimala za prodajo ljudem potrebnega blaga, pa lahko člani prodajalke Edike tudi takele evetke: »S prodajanjem muke se obleka zamaže...« Takih prodajal in knjigovodnikov v združbah ne moremo in pričakujemo, da bo zadeva v trebanjski KZ pošteno razčiščena! A. Z.

Tako mi je bilo v taborišču ime... Nihče me ni hotel poznati pod drugim, pravim imenom ali priimkom.

ZA BEGUNCE SO SAMO NAJTEŽJA DELA, LAKOTA IN PONIZANJE...

Po treh mesecih bivanja v tem »raju«, ki so mi ga obljubljali podpihvalci v stari domovini, nas je prevzela organizacija IRO in nas premestila v taborišče Bagnoli pri Neaplju. Naloga te organizacije je, da izbira begunce za izseljevanje v prekomorske države. Največ jih pošiljajo v Avstralijo, Argentino in nekaj malega v Kanado, v ZDA pa niti enega niso sprejeli ves čas, kar sem bil priča tem dogodkom. Organizacija odbira naše ljudi in begunce iz drugih držav za najtežja dela v rudnikih, za težaka gozdarska dela in dela na plantažah. Vsak begunc mora pred štiri komisije: zdravniško, delavsko, politični inspektorat in konzularno komisijo. Zadostuje, da prijavljenca izvrše samo ena komisija in se lahko sprijazni z mislijo, da bo še leta in leta gozd taborišča v Italiji, kjer si vse, le človek ne. Zvedel sem, da so tamkaj nekateri begunci iz naše države že po pet let in upajo ter čakajo, kdaj jih bodo komisije le potrdile za izselitev v zgoraj omenjene dežele, kjer pa si naši ljudje služijo trdo skorjo kruha pod težkimi socialnimi pogoji, mnogi pa se rekrutirajo tudi v kader brezposelnih.

Ko sem spoznal, da so se moje sanje o izselitvi k sorodnikom v Ameriko izpuhtele in da iz tega nikdar ne bo nič, sem bil na kraju obupa. Preklinjal sem tiste, ki so me zapeljali, tiste, ki sem jim nasledel in zapustil svoj rodni kraj, kjer ima moj oče zemljo in hišo; preklinjal sem trenutke, ko sem se odločil, da zapustim svojo domovino, kjer ima vsak delovni človek dovolj kruha, zaslužek in kjer je delovni človek spoštovan; preklinjal sem svojo nesrečo, da sem se znašel v deželi, kjer brezposelnost iz dneva v dan žre večje množice kruha in dela željnih ljudi; spominjal sem se naše države, kjer brezposelnosti ni in kjer ljudska oblast skrbi za vsakega človeka, ki hoče delati in si s poštenim delom služiti vsakdanji kruh.

V takšnem obupnem razpoloženju me je našel nekega dne okrog božiča 1951 poziv radijskega napovedovalca, ki je iz Londona v slovenskem jeziku pozival vse begunce, naj se vrnejo v domovino. Zvedel sem, da je pozivu sledilo na stotine in stotine ljudi, ki si niso z ničemer omadeževali svoje preteklosti, razen s tem, da so nasledili prišepetavanju reakcionarno razpoloženih elementov ter so s pobegom prestopili meje naše države, misleč, da se v tujini cedita med in mleko. Kakšna zabloda! Zdaj sem imel sam že dovolj izkušenj, sam sem na lastni koži občutil, kakšen siromak je v tujini človek, ki je lahkomišlno zapustil domovino.

SPET DOMA — MED SVOJIMI LJUDMI SVOBODEN ČLOVEK

Umaknil sem se iz taborišča in se odpeljal v Rim na jugoslovansko poslaništvo. Razložil sem svoje ahasersko potovanje v »raju«, poslušali so me, bili z menoj zelo ljubeznivi, ko so zvedeli, da sem bil od februarja 1943 do decembra 1946 celo borec JA. A četudi bi nikdar ne bil v partizanih, zgodilo bi se mi na našem poslaništvu v Rimu tako, kakor se je za menoj še mnogim drugim, ki so sledili mojemu vzgladu: na jugoslovanskem poslaništvu so mi dali potni list za povratek v domovino in 8000 lir za potne stroške. V Gorici sem kmalu zatem prestopil italijansko-jugoslovansko mejo in stopil na tla svobodne domovine, kjer si svobodni ljudje z delom svojih rok kujejo lepšo bodočnost. Na meji so me sprejeli naši obmejni organi zelo lepo, nihče me ni žalil niti z besedico, napotili so me na Jesenice na bazo za reparitiranje, kamor sem potoval popolnoma sam, brez vsakega oboroženega spremstva, kar je v Italiji vsakdanji pojav. Na Jesenicah sem po kratkih formalnostih bil poslan v Ljubljano. Zglasil sem se na upravi za notranje zadeve Ljubljana-mesto, kjer me je službojuči oficir lepo sprejel, po opravljenih formalnostih in kratkem popisu pa so mi ponudili celo vozno karto do Bele krajine. Spoznal sem, da je med našimi organi oblasti in organi

oblasti v »raju« razlika kakor noč in dan. Tamkaj samo sovražstvo, glad, pomanjkanje, surovost in zavest, da vsak tvoj korak spremlja vate naperjena cev mitraljeza; tukaj ljudje zares z bratskim odnosom do sočloveka, prijazni, polni socialističnega ponosa, ki nihče niti z besedico ni užalil mojega ranjenega srca in razočarane duše, saj so vedeli, da sem bil dovolj kaznovan za svoje nepremišljeno dejanje, ko sem se nahajal več kot pol leta v peklju, ko sem sanjal, da bom v tujini zaživel kakor v rajju... Tako so mi prišepetavali tisti, ki sem jim nasledel.

Zapišite, tovariši, za zaključek še tole: »Je končal svojo žalostno zgodbo tovariš Janez Malešič, da sem spoznal vso gnilobo lažne propagande iz tujine! Zapišite, da sem srečen, ker sem se pravočasno vrnil v domovino, kjer sem svoboden človek in kjer je dela za moje roke na pretek. Za delovnega človeka je Amerika danes v naši domovini in je ni treba iskati izven meja naše države. Želim samo še to, da bi sledili klicu po vrnitvi v domovino vsi, ki danes še trpe po taboriščih mačehovske tujine in zaman sanjajo o rajsko lepem življenju, ne morejo pa se še odločiti za povratek, ker so pod vtišom propagande ljudi, ki si domišljajo, da bodo s trpljenjem teh revežev skovali sebi politični kapital in razblinili enotnost našega delovnega ljudstva. Lahko rečem, da so že mnogi spoznali, da pelje ta pot v pogubo in so se rajši vrnili v domovino. Zadovoljen sem, da sem otreseel jebostva teh političnih skrahirancev, ki se boje povratka v domovino, ker imajo na vesti na tisoče nesrečnih zapeljancev.«

Ko se je tov. Malešič poslavljaj od mene, mu je zahajajoče sonce prižgalo v obeh sročih in zadovoljstvo, da je spet doma, med svojimi ljudmi in da ni nič več le gola številka, temveč član socialistične skupnosti.

—c.

Dve strogi, a pravični kazni

V sredo 12. marca sta se zagovarjali v Kočevju pred senatom okrožnega sodišča iz Novega mesta dve mladi zločinki: 21-letna Tereziya Jurkovič, zaradi umora 75-letne Marije Mramorje, in 23-letna Slavica Stancar zaradi poverbe zneska 766.830 din.

Gušen roparski uboj 75-letne Marije Mramorje v Kočevju je lani 30. decembra razburil vse mesto. Preiskovalni organi, ki so šli takoj na delo, so storila v obeh 21-letne poljske delavke Tereziye Jurkovič, doma iz Nove vasi pri Ptulju, kmalu odkrili in aretirali.

Jurkovičeva se je seznanila z Mramorjevo v lanskem letu, ko sta bili zaposleni na neki ekonomiji. Večkrat je bil Mramorjeva povabila k sebi na dom in je tudi pogostila. Zaupevala ji je, da si je pripravnica v Ameriki precej denarja, katerega ima v hranilnici. To je bilo zanje usodno. Jurkovičeva je zapustila službo v Kočevju 15. decembra in odšla na svoj dom. Ker se je baje namerala vrniti, je vrniti razmišljala, kako bi prišla do denarja. Tedaj je v njej zasorel zločinski mrtev, nastal si je denarja Mramorjeve za vsako ceno.

Vrnila se je v Kočevju 30. decembra s popoldanskim vlakom. Takoj je odšla k Mramorjevi, ki jo je rada sprejela. V prijateljskem kramljanju sta preživeli nekaj ur, kar naenkrat pa je Jurkovičeva začela od Mramorjeve zahtevati denar. Ker se je ta začudeno uprla, češ, kaj se ti meša, je Jurkovičeva pograbila izpod strednjega rokroja in madož v vežo, zaklenila hišo, vrzela ključ stran in šla spat v gostinsko podjetje. Kot sama priznava, je žrtve ves čas zdihovala in ker jo je baje bilo strah, je vrzla na njo žensko ogrinjalo... Izjavila je, da je Mramorjeva zdihovala še tudi takrat, ko je odhajala iz hiše. Mramorjeva je podlegla poškodbam drugi dan ob 12. uri.

S hranilno knjižico v rokah se je Jurkovičeva naslednji dan podala v Ljubljano v centralo Narodne banke, da dvigne denar. Ponedelja je podpis Mramorjeve za 400.000 din, vendar se v Narodni banki spoznal ponarejeni podpis in denarja niso izplačali. Poleg zločinskega uboja starke je bila Jurkovičeva obsojena še treh tatvar na škodo raznih strank.

Senat okrožnega sodišča, kateremu je predsedoval predsednik okrožnega sodišča iz Novega mesta Hubert Repovž, kot sodnika pa Ivan Vidošević in Janez Mikolič, je obsodil mlado morilko na dosmrtni strogi zapor in trajno izobilo državljudskih pravic.

Obtožnico je zastopal javni tožilec za okrožje, Novo mesto Leon Perhacev, obtoženko pa je zagovarjal dr. Dušan Smodej, odvetnik iz Novega mesta.

Najstrožje, to je smrti kazni, je rešila morilko le njena mladost in nesečnost.

Pred istim senatom in v istem prostoru se je 12. marca zagovarjala tudi 23-letna

BEOGRAD. — Zastopniki Zveze študentov pri maršalu Titu. Pretekli teden je bil v Zagrebu prvi kongres Zveze študentov Jugoslavije, katerega so se udeležili razen delegatov vseh jugoslovanskih univerz, tudi številni zastopniki oblasti s predsednikom zveznega Sveta za znanost in kulturo Rodoljubom Čolakovičem na čelu ter gostje inozemskih veseučilišč. Po kongresu so delegati obiskali v Beogradu maršala Tita, mu poročali o delu kongresa, naka je maršal Tito nakazal, kaj so danes glavne naloge študentov, še posebej pa komunistov, ki delajo v študentskih organizacijah.

CETINJE. — Štiri nove hidrocentrale v Črni gori. Do konca aprila bosta začeli obratovati v Črni gori dve hidroelektrarni. Ena je na Reki Crnojeviču, druga na Slapu Zete, tretja na Glavi Zete in četrta pri Liverovičih.

BEOGRAD. — S 1. aprilom bo uveden nov plačni sistem. Naš novi gospodarski sistem dobi svojo končno podobno. Zadnjič smo že poročali, da je vlada FLRJ izdala uredbu o razdelitvi sklada plač v gospodarskih podjetjih. Pretekli teden pa je zvezni Svet za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti razpravljaj tudi o osnutku uredbe o plačah uslužbencev državnih organov. Razen tega je v načrtu tudi uredba o materialnem zavarovanju oseb izven delovnega razmerja. Načrt te uredbe prepoveduje odpustanje oseb v težavnem socialnem položaju, nosečih in doječih žen, bolnikov itd. Po tej uredbi bi podjetje plačevalo svoje delavce in uslužbence, katere je odpustilo dotlej, dokler ne dobe zaposlitev, ki ustreza njihovi šolski kvalifikaciji in strokovni izobrazbi.

LJUBLJANA. — Zasedanje Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko LRS. Ze lani je v vrsti ministrstev prišlo do velikih sprememb. Namesto državnega aparata so nekateri resori dobili Svete, kateri sestavljajo strokovnjaki, predstavniki množičnih in

družbenih organizacij itd. Eden izmed takih Svetov je Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko. Ta Svet je zasedal 18. in 19. marca in razpravljaj o vseh vprašanjih s tega področja. Iz poročil in razprave vidimo, da je v zadnjih petih letih dala ljudska oblast za zdravstvene ustanove v Sloveniji nad 2.750.000.000 dinarjev. Posebno pomembne uspehe smo imeli v borbi proti jetiki in proti drugim boleznim ter na področju socialne politike.

TRST. — Tržaški škof Santin vodja protijugoslovanske gonje. Cela vrsta dokazov govori, kako malo je italijanskim vladajočim krogom na tem, da se poglobijo prijateljski odnosi med Jugoslavijo in Italijo. Nasprotno. Ob vsaki priliki kažejo, da jim je mirno sožitje z nami trn v peti ter podpirajo selanje razdora med Jugoslavijo in Italijo. Zda je val te iredentistične gonje proti Jugoslaviji pljusnil tudi na tržaško ozemlje, kjer je našel v vrstah bivših fašistov svoje vnete oboževalce. Tej od šovinizma zaslepljeni drhali, dirigira tržaške škof Santin, ki je znan po svoji vnemi, kako čimbolj razširiti razdor med Italijani in Slovenci.

DOBOJ. — Kmalu bo stekla železnica po celi novi progi Doboj—Banja luka. 12. marca zjutraj so mineri prebili predor Ljeskove vode, najtežji objekt na mladinski progi Doboj—Banja luka. Zaradi izredno težavnega terena, bodo 250 m predora zgradili iz armiranega betona. Ko bo ta predel končan, bo mladinska proga Doboj—Banja luka popolnoma gotova in bo vzpostavljen na njej reden promet.

KRAJEVNI LJUDSKI ODBOR MIRNA PEČ razglaš,

da bodo letos redni živinski sejmi v Mirni peči ob naslednjih dnevih: 24. marca, 2. junija, 4. avgusta, 29. septembra in 29. decembra.

Zadnji čas za oskrbo in zaščito sadnega drevja

Dober gospodar je že poznojesenski in zimski čas vestno izkoristil za številna dela v sadovnjaku. Čiščenje drevja, trebljenje pregotih vrhov, redčenje vej in podobno smo že zaključili, pravtako zimsko škropljenje proti škrtistim ušem in drugim zajedalcem. Če morda iz raznih vzrokov teh del le še nismo opravili, imamo v marcu zadnji priložnost za oskrbo in zaščito sadnega drevja.

Predvsem je treba takoj dokončati čiščenje drevja in trebljenje drevesnih vrhov. Vse suhe veje bomo odžagali in sežgali. Z drevesnimi karbolinijami premažemo debela in debelejšje veje, prav posebej pa še rakava mesta in prostore, kjer smo lani opazili krvave lišče. Zadnji čas pa je tudi, da temeljito poškrbimo vse drevje, ki ga je napadel ameriški kapar, z drevesnimi karbolinijami.

V marcu moramo izkoristiti tudi najugodnejši čas za zatiranje raznih glivičnih bolezni oziroma moramo preprečevati, da se ne pojavijo. Uporabljamo predvsem preizkušeno in dobro poznano bordoško brozgo, raztopino modre galice in apna. Za zimsko

škropljenje sadnega drevja, s katerim hočemo preprečiti razvoj krastavosti pri jabolkah in hruškah, luknjičavost in sušenje listja pri breskvah, slivah, jabolkah in češnjah, kodravost listja pri breskvah in monilijo (gnilobo plovod), jemljemo 3% raztopino modre galice.

Zda se pobrigamo tudi za zaščito proti jabolčnemu cvetožerju. Vsaj delno preprečimo škodo, ki jo povzročata ličinka in črv cvetožerja s tem, da postavimo na debelih lepljive pasove, preden začne drevje cveteti. Na pasovih se lovijo hrošči cvetožerja, ko lezejo po debelu navzgor. Zda pa tudi odstranimo lepljive pasove, ki smo jih postavili že v jeseni; takoj jih sežgemo, mesta pa, kjer so bili lepljivi pasovi, temeljito očistimo in premažemo z drevesnimi karbolinijami. Pri čiščenju in odstranjevanju starega lubja moramo po tleh pogrniti primerno plahoto ali papir, da prestrežemo vse odpadke in z njimi vso škodljivo zaloge, ki je prežimila pod lubjem. Toda to takoj sežgemo.

Topli dnevi pa nas silijo, da z vsemi temi deli pobitimo.

Francšek Saje:

Belogardistični štajerski bataljon

je ugotovila, da ima na dveh mestih prebito lobanjo, prerezan vrat in dolžini desetih centimetrov in razrezane prsi.

Po tej krvavi žalostri se je belogardistični oddelek premaknil v gozd med Temenico, Prečno in Češko vasio, kjer je prenočil. Naslednje jutro — bilo je 16. julija 1942 — so kmetije iz Zaloga šli v bližnji gozd po listje, da bi ugotovili Hajnikovo usodo. Hajnika so našli zaklanega, rahlo pokritega z drčjem in listjem. Brž so poslali la k partizanom na Brezovi rebr pri Ajdovcu, da sta jih obvestila o novem belogardističnem zločinu.

Ko so se 11. julija začele odkrite sovražnosti med partizanskimi četami in razkrinkanim štajerskim bataljonom, je druga četa II. bataljona Dolenjskega odreda pod poveljstvom Dragota Suhija-Lika iz Novega mesta naglo krenila z dotedanjih položajev na Trški gori na Brezovo reber. Tu je pomagala pri obleganju Zuzemberka in nadzorovala levj breg Krke od Soteske do Novega mesta, če bi belogardisti iz partizanskega obročja pohajali na to stran Krke. Partizani Likove čete so tedaj že zvedeli za belogardistična grozodejstva, ki so jih izvrševali pod krinko partizanskega Štajerskega bataljona. O tem so jim pripovedovali rešeni ujetniki iz Povšetovega voda. Ko je četa

16. julija ravno imela politično uro o nastanku in dotedanjem razvoju bele garde, sta v taborišče pritekla sla, ki sta četi sporočila prihod belogardistov k Prečni in opisala umor Hajnika.

Partizansko poveljstvo je hitro izdelalo načrt za napad. Likova in Prekova četa, ki je bila v bližini, bi morali poneti obkoliti belogardistično taborišče in ga napasti z okrog 400 možmi. Trije vodj Likove čete so takoj krenili nad Prečno, da bi do večera s Kala in Straškega hriba zasledovali gibanje belogardistov v dolini. Partizani, po večini kmečki fantje iz novomeške okolice na levem bregu Krke, pa so bili zaradi belogardističnih zločinov tako razjarjeni, da so od svojih vodnikov zahtevali takojšen napad, ne da bi čakali na noč in na okrepitev. Vsako dopovedovanje, da je taka lahkomišelnost lahko usodna, je bilo brezplodno. Ker so se vodniki hoteli ravnati po ukazih četnega poveljstva, so jih neugnanj partizani hoteli celo razorožiti in si izvoliti nove vodnike. Konteno so vodniki le popustili nepremišljeni zahtevi svojih borec.

Udaril vod je krenil za Prečno in se v gozdu nad pokopališčem razvrstil v zasedo. Ostala dva voda sta se ob belem dnevu po golem poboju Straškega hriba spustila v dolino, da so belo-

gardisti z lahkoto opazili bližajočo se partizane. Hitela sta do Zaloga in tam prekoračila Temenico. Po širokem in ravnem travniku med Temenico in Češko vasio sta se malo pred prvim mrakom v streljih blizala parobku gozdiča, v katerem je taboril belogardistični oddelek. Belogardisti so partizane čakali v zasedi za robom gozda in nenadoma z osemdesetimi puškami hkrati ustrelili na petinštirideset partizanov. Prvi salvi je sledilo nekaj novih, vmes pa so belogardisti divje kričali: »Živel general Mihailović! Živela jugoslovanska vojska! Živel kralj Peter! Smrt partizanom!«

Partizani so se le slabotno branili in se v neredu umakali proti Temenici. Čez nekaj minut so belogardisti začeli metati bombe, jurkali na travnik in stekli do Temenice, kjer se je pod grmovje poskrilo več partizanov. V ozkem, s globokem potoku so opazili baletnega plesalca Stefana Suhija. Suhi je v tistem hipu v vodi odvil jugoslovansko ročno bombo, jo med plavanjem užgal z udarcem ob brado, zaluzal med belogardiste in tako rešil sebe ter nekatere druge tovariše. Na bojšču je obležalo sedemnajst ubitih in pokanih ranjenih partizanov, dva sta utonila v Temenici, kjer so jih našli kmetje čez nekaj tednov, nekaj jih je bilo lahko ranjenih. Ljotze Kastelic, kmečki sin iz St. Jurja pri Mirni peči, je bil hudo ranjen, ujeti študent Ivan Marn iz Dolenje vasi pa je ostal pri belogardistih.

64 Pismo Pije Hajtnik, roj. Kuder, Nazarje, 3. aprila 1949. — Ko je Hajtnikova 25. julija 1943 šla iz proste v Novo mesto, da bi urenila prekop moza, je imela velike stitnosti »proči« čerin in drugi so vse vedeli, kako se je to zgodilo. Prosti mi kljub temu, da sem imela dovoljenje od italijanske oblasti, moza ni hotel pokopati. Rekel je, da če ne vem točno, kdo ga je ubil, ne more biti cerkevno pokopan. Na to njegovo izjavo sem mu rekla, če je on tako vsemogočen, naj od mrtvih zbudi mojega moza in ga vpraša, kdo ga je ubil. Tudi zadnje ure ni pustil zvoniti. Ko sem bila prvič v črni, sem kanonika Keke srečala v aleji pri pošti in je postal tako roč, da je meni nerodno postalo. Vse kri mu je butnila v obraz...»

IZ NAŠIH KRAJEV

GLOBODOL

Za popravilo ceste so Globodolanci že pripravili 70 kub. metrov kamna, sedaj pa so ga prišli voziti na cesto. Ta je res nujno potrebna popravila, saj je ob mokrem vremenu skoraj neprehodna in se je treba ogibati nezgodne črte po bližnjih njivah. Čemer se dela velika škoda.

Globodolanci, ki so pripravili vsa dela napraviti brezplačno, že nekaj let zastojno čakajo denarnega prispevka podjetij, ki so z izvozom lesa cesto uničili. Sedaj so spet dobili obljubo o nekaj 50 tisočakah, samo če bo ta držala. Skrajni čas je, da se čista spravi v red.

VRATNO PRI ST. JERNEJU

Pred dnevi sta imela tov. dr. Saje in tov. Marinč predavanje v okviru Ljudske univerze. Prvi je govoril o negi, prehrani in boleznih dojenčkov, drugi pa o sadjarskih zadevah. Obe predavanji so poslušali, ki jih je bilo precej, poslušali z velikim zanimanjem in željo, da bi predavatelja še večkrat prišla med nje.

Z VINICE PRI ČRNOMLJU

Za praznovanje 8. marca so se naše žene dobro pripravile. Organizirale so slavnostno akademijo, na kateri so sodelovali: ženski pevski zbor pod vodstvom tov. Kravosa, mladinski tamburaški orkester, dijaški pevski zbor ter učenci osnovne šole z lepimi deklaracijami.

Po slavnostni akademiji je bil srečeval in nato ples. Slavnosti se je udeležilo mnogo žena in drugih vaščanov.

Ob tej priliki se moramo posebej zahvaliti Kmetijski zadrugi na Vinici, ki nam je za srečeval darovala 27 prav lepih dobrot. Prav tako se zahvaljujemo okrajnemu trgovskemu podjetju na Vinici. Obenem se zahvaljujemo tudi malinskim tamburaškim zboru za igranje, ki je tako prijetno ozvalilo vse prireditve.

Čisti dobiček to prireditev so žene namenile ponesrečenem tolminkemu okraju.

IZ TRŽISČA

Pionirji nižje gimnazije so uprizorili 9. marca 1952 v režiji tov. Rozman Ivanke in ob podpori tov. KUD tridejanske, čarobne gosli, v pokostih praznika naših mater. Mali igralci so vložili v igro ves svoj trud, zato tudi mater niso štedile s priznanjem. Udeležba je bila tako številna, da je bila dvorana premajhna.

Pred praznikom so pionirji I. raz. osnovne šole obiskali zaslužne partizanske matere in prosvetne delavke ter jim s šopki pomladanskega čevlja čestitali.

Ne, roditeljskem sestanku, ki je bil v okviru tega praznovanja skupno za obe šoli, smo po referatu šol. upraviteljce razpravljali o tem, kako mora družina tesno povezati svoje cilje s smotri šole.

Nas tečaj, o katerem smo že poročali, je gospodinjstvo - gospodarsko - izobraževalna značilna in prav lepo napreduje. Ob zaključku, ki bo konec marca, bodo na razstavi dekleta pokazala v tem so se izurili in kaj so na tečaju pridobile v kuharski umetnosti, prirojenju in šivanju. Očiščeno sadno drevje na šolskem vrtu in bližnjih sadovnjakih bo prišlo o delu tečajnikov. Že sedaj se pridno pripravljajo na zaključek z igro in klorijom točko.

Aktiv LMS Tržišče se že dalj časa bori, da bi dobil primeren prostor za sešanje. Upamo, da bodo odgovorni čimprej le našli izhod in bo mladina lahko imela sestanke redno ob zvokih radia.

AKTIV LMS V PODZEMLJU IN NJEGOVI USPEHI

Aktiv LMS v Podzemlju je v letošnjih mesecih dosegel lepe uspehe, ki so vredni pohvale in priznanja. 18 članov LMS v Podzemlju je v svoji pridni obiskovalno izobraževalni delu, ki je bila igra uprizorjena pred našim polno dvorano. Igra je nastala iz mladinski igralni domači šolski upravitelj, pohvalno pa moramo omeniti prireditev tov. Franca Moleka, da je bil igralni kolektiv ves čas studija discipliniran. Mladji igralci imajo namen s to igro goštevati tudi na nekaterih sosednjih prireditvah, ki ga je doživela »Dobrava« in je navdušili tudi mladinke, ki se pripravljajo na uprizoritve veseliere, katero že dalj časa studirajo pod vodstvom in režijo učiteljice tov. Anice Kuretove.

Mladina iz Podzemlja je na pravi poti k napredku in toplo želimo, da bi ti uspehi vzpodbudno vplivali na njeno nadaljnjo kulturno prosvetno rast.

TUDI V MIRNI PEČI SO ZAKLJUČILI GOSPODINJSKI TEČAJ

Na dan borbenih žena 8. marca je bil v Mirni peči zaključen gospodinjstveni tečaj. Že dopoldne so mladinke-tečajnice lepo okrasile prostor, v katerem so razstavile svoje izdelke. Pri tem jih je vodila učiteljica Gizela Šporar, pomagala pa so še učiteljice Frančiška Božič, Milena Radej in Marija Čuček. Na razstavi smo videli lepe in okusne torte, ročna dela in pisane izdelke tečajnic, ki so se v kratkem času precej naučile. Ni pa prav, da so nekatere ženske iz gole zavisti vse delo tečaja kritizirale, zato zahtevamo, da s to prakso v bodoče prenehajo!

Zvečer je bila zaključna proslava, s katero so tečajnice obenem proslavile tudi

8. marca. Učiteljica Jelica Jerše je najprej imela lep govor, nato pa so tečajnice pod vodstvom učiteljice Jože Černice malo boje zapele štiri lepe pesmi. Pod vodstvom režiserja učiteljice Milene Radej so nato igrale dramo Mire Pucove: »Svet brez sovraštva«. Z nekakšnim strahom smo šli na oder, ker smo bili vsi novinci, a razplet drame je pokazal, da imajo dekleta tudi za to precej sposobnosti. Sodelovali so: Spela (Meta Znidarski), Marija (Ivanka Pungercar), Svetelovka (Rozalija Barbo), Mima (Terezija Smalec), dr. Silva Premk (Justi Opara), Roz. ka (Jelka Kovčič), Kolonelovka (Malič Erste), Molisarka (Terezija Progar), vodja policijskih zaporov (Adalbert Božič), stražnik II. (Marija Cesar), stražnik II. (Marija Slapničar). Vse so dobro igrale, posebno pa so se izkazale Spela, Marija, Svetelovka in dr. Silva Premk, najbolj pa je bila Kolonelovka. Dvorana oziroma učilnica je bila napolnjena do zadnjega kotlička, saj je bilo v njej okrog 200 ljudi. Tečajnice so drugi dan igro ponovile in spet je bila šolska soba napolnjena.

V zvezi s proslavo 8. marca so tečajnice obiskale tudi znane partizanske matere: Ma-

rijo Rupena, Terezija Šali, Moniko Zajc in druge ter se jim hvaležno odzidale z zagotovili, da bodo tudi one šle po poti njihovih sinov in hčera ter prispevale svoj del pri obnovi naše domovine. Partizanske matere so obiskali tudi zastopniki pionirskega odreda »Katie Rupena«.

Zvečer 9. marca so tečajnice priredile plosovini večer, na katerega so prišli tudi okrajni inšpektor tov. Lojze Kastelic in zastopniki okrajnega odbora AFZ tovaršilke Barica Zugelj in Sonja Saje. Tov. Kastelic je tečajnicam priporočal, naj v življenju s pridom uporabljajo, kar so se na tečaju naučile. V imenu tečaja je zahvalil šolski upravitelj tov. Adalbert Božič.

Prvi gospodinjstveni tečaj je končan, v splošno zadovoljstvo pa smo zvedeli, da si žele tečajke tudi mladinke, ki pri prvem iz tehničnih razlogov niso moge priti v pošto.

NOVO GASILSKO DRUŠTVO V BELI KRAJINI

Pred dnevi se je v Podzemlju ustanovilo gasilsko društvo, čigar predsednik je tov. Jože Stefančič, čevljarji mojster iz Podzemlja. Prvo sejo iniciativnega odbora so obiskali tudi delegati Okrajne gasilske zveze in sicer brigadni poveljniki tov. Julij Malinčič, najstarejši belokranjski gasilec tov. Julij Macole in tov. Tone Šober, vsi iz Gradca, ki so v svojih referatih podali priporočila najmlajše gasilske čete v Beli krajini vsa potrebna navodila za nadaljnje delo, hkrati pa tudi obljubili vsi pomoč pri razvoju gasilskega društva v Podzemlju. Tov. Macole Julij, ki je že preko 50 let član gasilskega društva in je ustanovil že mnogo gasilskih društev v Beli krajini, ki kumulativno pri njihovi ustanovitvi, se lahko v jeseni svojega plodnega življenja veselijo novega uspeha, ki ga je dosegel z ustanovitvijo najmlajše gasilske čete v Beli krajini.

USPEŠEN ZAKLJUČEK TEČAJA NA SINJEM VRHU

V nedeljo dne 9. marca je bil zaključen gospodinjstveni tečaj žena-zadružnic na Sinjem vrhu, katerega se je udeležilo 25 tečajnic. Skupno z zaključkom tečaja je bila proslava 8. marca. Popoldne je bilo skupno kosilo, kjer so bili poleg tečajnic in njihovih svojcev prisotni povabljeni člani OILO, OZK, KLO, KZ in zastopniki množičnih organizacij. Tov. Košir, predsednik OILO, se je prav lepo zahvalil voditelju tečaja tov. Du. pinovi, ki je bila najbolj poživljiva. Graja pa je nekateri prosvetne delavke, ki se pri delu niso pokazali, čeprav bi lahko učiteljstvo veliko pomagalo.

Ljudstvo je bilo zadovoljno z dobrim uspehom tečaja in želi, da bi bili tudi v bodoče na Sinjem vrhu razni strokovni tečaji, za katere se zanimajo poleg mladine tudi starejši ljudje.

Na sestanku zadružnikov je bilo sklenjeno, da bodo pričeli s čiščenjem, pomlajevanjem, škropljenjem in cepičenjem sadnega drevja. Kmetijska zadruga bo prispevala za pospeševanje sadjarstva 20.000 din. KLO pa 5000 din. Kmetijska zadruga bo imela tudi svojo drevesnico, ki ima že dodeljeno parcelo. Vidimo, da se KZ Sinji vrh trudi za podvig in da popravila napake, ki jih je zagrešil sebični manipuliralec Šnelar, nad katerim se člani KZ zgražajo in zahtevajo, da dobi za nepravilno delo pošteno kazen.

ČRNOMELJ

Letos je bilo po dosedanjih podatkih v Beli krajini 40 raznih tečajev. Gospodinjstveni tečajev je bilo 11, splošno šolski 13, poleg tega pa so bili še tečaji za domačo obrt (pletilstvo) itd.

IZ GRIBELJ

V nedeljo 9. marca so pionirji iz Gribelj priredili v Gasilskem domu proslavo v počastitev praznika žena. Nastopili so z deklativno, pevskimi in igralskimi nastopi. V prepuščeno igro v dveh dejanjih »V prepuščeno igro« so pionirji odlično odigrali in so prav dobro obvladali vloge, s čimer so želi od navdušenega občinstva vse priznanje. Matere otrok in vse, ki so bile na prireditvi, se pionirjem, tovaršilcem šolskemu upravitelju in učiteljem učiteljici za prireditev in vse trud prireditev zahvaljujejo. Želimo, da bi imeli spet organizirani lepo kulturno prireditev.

METLIŠKO KUD »E. GANGL« JE OBISKALO ZAVEDNI GRADAC

Od vseh kulturno-umetniških društev, ki danes delujejo v Beli krajini, pristevamo metliško KUD »Engelbert Gangl« in gradski KUD »Oton Zupančič« med najlepše. Da je to res, je pokazalo gostovanje KUD »Engelbert Gangl« v našem pevsko in godbeno društvo obiskalo Gradac v nedeljo 9. t. m. sodelovalo pri proslavi praznika žena v Gradcu. V uvodu je tov. Milka Škaber, predsednica AFZ v Gradcu, v lepem govoru pozdravila zbrano občinstvo, ki je veliko gostov v našem gradskem Domu ljudske prosvete napredno do zadnjega kotlička. Predsednik KUD »Engelbert Gangl«, prof. in književnik Jože Dular je zatem govoril o pomenu medsebojnih gostovanj in orisal plodno delo raznih sekcij metliškega KUD. Zatem so nastopili mladi godbeniki, ki jih je v pidih šestih mesecih pripravila za javni nastop učitelj Kopekovič tov. Silvo Mihelič. 16 mladih godbenikov, od katerih je najmlajšemu, Silvku Miheliču, komaj 8 let, najstarejši pa šteje 17 let, je odigralo vrsto skladb s tolikšnim uspehom, da so poslušalci to najmlajše belokranjsko godbo združevali z iskrenim navdušenjem, ki mu ni bilo konca. Lepa je tudi zamisel tov. kapelnika Miheliča, da je v tem kolektivni uspehu povezal tako dijak, metliške nižje gimnazije kakor tudi obrtniške vajence. Poleg omenjenih so nastopili tudi pevski solisti in pevski zbor, ki ga je spremljal metliški orkester pod taktirko tov. Miheliča. Koncert metliških godbenikov in pevcev je znova potrdil da se KUD »Engelbert Gangl« v Metliki zaveda svojega kulturnega poslanstva, zaveda se Gradača pa je bil s tem obiskom sosednjega KUD ne samo počastjen, ampak se je tudi veselil zavidiplavi uspehov marljivega kapelnika tov. Miheliča.

Omenili bi še, da se metliška godba vzdržuje popolnoma sama, četudi so instrumenti za mlade godbenike stali 300.000 din. Mladim Miheličevim učencom pritrjuje čestitavo hitrega napredka. Tov. kapelnik Silvo Mihelič pa zasluži za svoje plemenite in poštovno kulturno delo pohvalo in priznanje tudi od naše ljudske oblasti, prav tako pa zasluži godbena sekcija KUD »Engelbert Gangl« podporo naših oblasti, da se reši finančnih težav, ki jih ima društvo z nakupom novih instrumentov.

GASILCI V PODTURNU SO ZBOROVALI

V nedeljo 2. marca je bil v Podturnu pri Dol. Toplicah ob številni udeležbi občni zbor gasilskega društva. Med narodnoosvobodilno borbo so okupatorji gasilskemu društvu v Podturnu uničili vse njegovo imetje. Kmalu po osvoboditvi pa so gasilci pričeli zbirati sredstva, s katerimi so nadomestili povzročeno škodo. Ker se nimajo brigalnega, katero bi nujno potrebovali v primeru požara, so si v zadnjem času nabavili večje število lo. pat. krampon in drugega orodja za primer gozdnih požarov, ki lahko povzročijo obširno škodo in se pogosto pojavljajo. Nabavili so si tudi gasilske obleke in drugo opremo, kar je važno za dobro in uspešno delo pri gašenju. V načrtu imajo tudi zgraditev novega gasilskega doma, v katerem bi bila orodjarina, sejna soba s pritlikinami, v prvem nadstropju pa dvorana za kulturno-prosvetne namene. Pripravljeni imajo že precej apna, opeke in vse les, ki ga darovali podturnski gospodarji. Manjka jim le še železje in cement, kar pa bodo tudi dobili. Takoj ko bo ugodno vreme, bodo pričeli kopati temelje. Da bi se izvežali tudi v uporabljanju brigalnega, so zaprosili gasilsko društvo v Toplicah za skupne vaje.

NOVICE IZ ST. JERNEJA

Nadzev lepo je uspela pogostitev partizanskih mater in vdov, katerih je prišlo h kosilu 30. Sekretarka AFZ je pozdravila po dobrodošli zaslužne matere, med njimi najstarejšo Alojzijo Krasovec s Prako, Tom. šičevo mater iz Apnenika in Kotarjevo mamo z Bana. Hudo je bilo vsem, da niso mogli

pozdraviti tudi prezasluzno ženo Lipajevco Pepco iz Prežeka. Zastopnice AFZ so jo obiskale na domu in ji prinesle darila.

Zenam so strelja dekleta gospodinjstvega tečaja in nosila na mazo dobroto, da povabljenke kar niso mogle prebraviti gostoljubnosti. Nekaj najpoboljšanih tovaršilj je bilo tudi obdarovanih z nagradami in sladkorjem, ki ga je prispeval Okr. odbor AFZ. V prijetnem kramljanju in zabavi je prehitelo minil čas. Ginitene so se zaslužne žene poslovlile s trdnostjo zavestjo, da zasluže naših žena v NOB ne bodo nikdar pozabljene.

V St. Jerneju smo te dni odprli otroški vrtec. Prijavilo se je precej malčkov, ki jih bodo starši zaupali skrbni vzgojiteljici Mirki Kastelic in Julijani Lobe, katerima želimo pristočno dobrodoščilo in obilo uspehov pri vzgajanju naših otrok.

V gostem smo imeli Kostonjevičane s SKUD »Lojze Košak«. Igrali so nam Nušičevo komedijo »Narodni poslanec«, ki je bila zelo lepo podana.

Vrhopoljska KZ je odprla v St. Jerneju pekarno, tako da imamo zdaj kar dve. Njena specialiteta so znane Lampetove preste. Tudi tov. Čevljarji obilo uspeha z željo, da bi tekmovalne obeh pekarn prineslo korist nam vsem!

Pretekli teden sta bili v sklopu predavanja Ljudske univerze dve predavanji: tov. Janko Zolotar je govoril o škropljenju sadnega drevja, živinodržavnik dr. Goslar pa je predaval o prehrani in boleznih živine tako poljudno in zanimivo, da ga je lahko vsakdo razumel. Škoda, da je bila udeležba tako slaba.

Tovariš Biblija, uslužbenec tov. tovarne za telekomunikacije, ki vodi v veliko ljubeno in strokovnjakom znanjem šahovski krožek na naši gimnaziji, bo vodil vsa dela za ureditev dveh izrisov za odbojko in nogomet. Tako bo zaživela tudi fizikultura, ki je bila pri nas nekdanj precej živahna. Želimo mu uspehov in obljubljamo naše pomoči!

ODLOČEN BOJ JETIKI v novomeškem okraju

Z rentgenskim slikanjem vsega prebivalstva novomeškega okraja hoče ljudska oblast ugotoviti pljučne bolezni. Ugotovili bomo, kdo boluje na jetiki ali tuberkulozi. Jetika je zahrbitna bolezen. Ne veš, kdaj si se je nalezil, niti ne veš, da si bolan. Vsak pa, ki nič ne ve o svoji bolezni, trosi kužne kaš jetike v svojo okolico in okužuje tudi njemu najljubša bitja — lastne otroke.

Jetiko povzročajo bacili jetike, ki se nahajajo v izmetih in iztrebkih jetičnega bolnika. Z govorjenjem, s kašljanjem izmetuje bolnik drobne, skoraj nevidne kapljice, v katerih so bacili tuberkuloze. Te kapljice vdihuje zdrav človek in se okuži. Če padajo take kapljice na tla, se tam posuše, otrok pa se nato v prahu ali v sobi igra, vdihava ali pa poje s prahom tudi bacile tuberkuloze — in bolezen je tu.

Jetika je zahrbitna bolezen. Ne veš, kdaj si obolel. Kašljaš, hujšaš, nimas apetita in slabši. Ko iščeš vzroke za tako stanje, se morda tolažiš: »Kašljam pač zaradi tega, ker imam nadušo ali preveč kadm. Hujšam — i seveda hujšam, ko moram pa toliko delati, da preživim otroke.« Ker ne veš, kaj ti je, okužuješ svoje otroke in ostalo okolico. Bolezen gre svojo pot in razjeda organizem, predvsem pljuča. Ko si že tako obnemogel, da skoraj nisi za nobeno rabo, poiščeš zdravnika, ki ugotovi jetiko. Sedaj pa se začne dolgotrajno zdravljenje. Če si prišel pravočasno, boš ozdravil. Preden pa so ti ugotovili jetiko, si morda že okužil vso družino, za katero si se leta in leta pehal in trudil, da bi ji dal boljše življenjske pogoje.

Ali ni vse to dovolj prepričljiv dokaz, kako važno je, da pregledamo vse prebivalstvo, če hočemo imeti od fluorografiranja koristi in uspehe? Kakšno korist bomo n. pr. imeli, če pride k slikanju pljuč na primer 80 odstotkov ali še manj ljudi? Majhno — ali pa nobeno! Mogoče je namreč, da je prav med temi 20 odstotki, ki niso prišli k slikanju, nekaj jetičnih ljudi. Ne bodo zvedeli, da so bolani, še naprej bodo trosili kaš je.

»Ljubi svojega bližnjega«

Tako nekako čez našo gospodinjstvo. Bilo bi tudi brez napake, če bi učili: »Ljubi in pomagaj svojemu bližnjemu, ko ga zadene huda nesreča.« In ker tako ne učijo, se zgodi kakor se je n. pr. v okolici KLO Črešnjevec. Vas Kravčev vrh leži na priaznem hribčku in šteje približno 25 gospodarstev. Osebnikov ni ravno veliko, eden ali dva. So pa malo boljše kmetije. Nekako tako do 29 ha zemlje imajo posamezniki. Pri nabiranju prispevkov za primorske kraje prizadeto po snegu, so nabrali reči in piši celih 236 din. Sosednja vas Črešnjevec s Hribom, ki je bila v letu 1944 delno oziroma večji del požgana, šteje približno 10 gospodarstev, ki so zbrala 1026 din. No, in v zas Črešnjevec s približno 80 gospodarstvi je zbrala 1333 din. Vsevali tudi gospodarja Albina Skala št. 25, kmeta z 12 ha zemlje, in Antona Petrica št. 5, kmeta z 20 ha zemlje, ki sta dala cela dva jarka v vrednosti 14 din. Ne smemo pa pozabiti, da so ti ljudje verni katoliki, vneti obiskovalci božjega doma. Vse so dobro silili, le tega ne, da je treba svojemu bratu pomagati v nesreči. Ne smemo jim zametiti, saj tudi oni, ki jih tako učijo, sami niso pokazali kako se mora delati; prispevek jim je ostal na dnu žepa.

Kaj menite, kakšne želje in potrebe bi imeli ti kmetje, če bi jih nekega dne zadela enako usoda ali podobna nesreča? KJ.

OGLASUJE

V »DOLENSKEM LISTU«

To in ono iz Kočevja

Rudniška ekonomija v Zeljah je pred dnevi zaključila svoje poslovanje in ob tej priliki pripravila svojim delavcem slovesen »likof«. Del ekonomije prevzame uprava ekonomije »Gradis« v Zeljah, ostali del pa bo rudniška uprava razdelila letos med rudarje za vrtove. Od pričetka poslovanja v letu 1949 do konca leta 1951 je rudniška ekonomija kljub neugodnim terenskim prilikam in primitivnem obdelovanju brez mehanizacije pridelala 12.355 kg raznih vrst žita, 87.400 kg krompirja, 115.000 kg prašičje krme, 2.356 kg čebule, 4526 kg zelja in 108.000 kg sena in otave. Živinoreja je bila razmeroma slabo razvita, vendar je prodala v dveh letih 104 mladih prašičkov, 44 težkih ptičancev in 13 telet. Dočim je bila ekonomija v prvih letih pasivna, je pokazala bilanca za leto 1951 nad četrt milijonski dobiček, pri čemer ima mnogo zaslug poštrovnovalni upravnik ekonomije tov. Istinič Karl s svojo soprogo, ki mu je bila pri upravljanju desna roka. Uprava rudnika je ob zaključku ekonomije nagradila najboljše delavce.

Grafikon proizvodnje na rudniku prikazuje zadnje dni nerazumljiv padec storitev. Uprava rudnika in Upravni odbor sta raziskovala vzroke ter ugotovila, da leži precejšnja krivda na nediscipliniranosti nadzornega osebja. Isto so ugotovili tudi delavci na sestankih sindikalnih pododborov in na obratnih konferencah. Podvzeti so potrebni ukrepi in tudi zavedni pazniki sami bodo z dobrim zgledom ter razkrinkavanjem nesocialističnega nadzornega osebja poskrbeli, da bodo storitve dela zopet poskočile in delate čast rudniku, kakor v prejšnjih mesecih. O najtežjih primerih prekrškov bo razpravljalo disciplinsko sodišče podjetja.

Rudniška industrijska gasilska četa potrebuje za ohranjanje velikega industrijskega območja novo gasilsko brigado. Uprava rudnika se je odločila nabaviti brigadno s pomočjo deviznega fonda iz tuje, v kolikor te ne bo mogoče dobiti doma.

Tatvine na rudniku so zadnje čase na dnevnem redu. Nepristano prihajajo prijave o tatvinah premoga na separaciji in na nakladšču, tatvine gradbenega materiala, ki zaradi neprimer-

nih skladišč ne more biti pod ključem, in tatvine starega železa. Ugotovljeni so žalostni primeri, da celo uslužbenci krijejo tako tatvino, ker zapazene primere ne prijavljajo. Upravni odbor je zavzel najostrejšje ukrepe, da take pojave v kati zatre. Vsak primer tatvine bo javno razkrinkan, s čemer se strinjajo vsi zavedni rudarji.

Rudnik je dobil stalni kino. Sindikalni organizaciji in KUD-u Rudnika je uspelo nabaviti za svoje rudarje zvočno kinoaparaturu za normalen filmski trak. Dvorana v Prosvetnem domu v Salki vasi, ki jo sedaj preurejajo, bo urejena tudi za stalne kino predstave. To bo za naše rudarje velika pridobitev, zlasti pa za rudarsko zaledje, ki teži na rudarski center Salko vas. Prva kino predstava bo začetkom maja. Kino bo upravljalo verjetno Uprava Prosvetnega doma. Predstave bodo trikrat tedensko, za mladino pa bodo ob nedeljah dopoldne matineeje.

Razvite novega sindikalnega prapora na rudniku bo predvidoma na delavski praznik 1. maja, če bo dotlej Prosvetni dom že preurejen.

Dramatski odsek KUD-a Rudnik Salka vas je pričel s študijem drame Mire Pucove v treh dejanjih »Ogenj in pepel«. Gasilci iz Salka vasi pripravljajo pod okriljem KUD-a spevoigro »Kovačev študent«.

Po prevzemu trgovine na rudniku s strani Trgoprometa opažajo rudarske žene, da je trgovina mnogo bolj oskrbovana kakor doslej in tudi postrežba je kulturnejša. V tem pogledu kaže naša trgovska stroka lep napredek, ki se ga rudarji iskreno veselje.

Okrajna konferenca LMS

OK LMS v Novem mestu obvešča, da bo v nedeljo 30. marca 1952 ob 10. uri v prostorih Doma ljudske prosvete okrajna letna mladinska konferenca. Konferenca naj se zanesljivo udeležijo vsi delegati, ki so bili izvoljeni v aktivih. Na konferenco naj pridejo tudi vsi sekretarji aktivov, po možnosti tudi ostali člani sekretariatov, kakor tudi vsa vodstva občinskih komitejev LMS, kjer ta se obstajajo.

Hkrati obveščamo delegate in sekretarje aktivov LMS okraja Trebnje in dela okraja Črnomelj, ki bosta po zaključku združitve okrajev prišla k Novemu mestu, da se konferenca s toodstotno udeležijo.

Ker je okrajna mladinska konferenca le enkrat na leto, pričakujemo od vseh povabljenih in delegatov, da se jo bodo zanesljivo udeležili. Vse stroške prevoza in prehrane povrne okrajni komite LMS v Novem mestu.

Okrajni komite LMS v Novem mestu.

Za pol milijona ukradenega blaga v trgovini KZ Metlika

V noči 3. marca je bila v Metliki okradena trgovina kmetijske zadruge. Zmanjkalo je precejšnje količine blaga v drugega blaga. Značilno je, da so zjutraj vaje, ko so prišle v službo, našle prostore in vse ostalo odprto, tega pa ni opazila poslovođkinja, ki stanuje v isti stavbi in je šla zjutraj na vlak. Preiskava je v teku, organi ljudske oblasti pa so storilcem že na sledu.

Razpored rentgenskega slikanja pljuč prebivalstva novomeškega okraja

V spodaj navedenih krajevnih odborih bo rentgensko slikanje naslednje dni:

KLO LOČNA: dne 24. marca 1952.
1. vas Ločna od 7. do 8. ure, 2. vas Sevnjo od 8.15 do 9.45 ure, 3. vas Mačkovec od 10. do 11. ure.

KLO ST. PETER: dne 24. marca 1952.
1. vas Lesnica, od 10. do 12. ure, 2. vas St. Peter, od 11.15 do 12.45 ure, 3. pri Starem gradu od 14. do 16. ure.

Dne 25. marca 1952:
KLO ST. PETER
1. Luterško selo od 7. do 7.45 ure, 2. Gorenje Kronovo od 8. do 8.30 ure.

KLO BELA CERKEV:
1. Dolenje Kronovo pri Ferkolju od 8. do 9. ure.

KLO SMARJEŠKE TOPLICE:
1. Pred gostilno Baloh od 9. do 11.30 ure.

KLO SMARJETA:
1. Dolenja vas od 14. do 15.15 ure, 2. Smarjeta od 14. do 16.30 ure, 3. Gorenja vas od 16.30 do 18. ure.

KLO ZBURE: dne 26. marca 1952.
1. Zaboršt od 7. do 7.45 ure, 2. Klevež od 7. do 9. ure, 3. Zbure od 8. do 9.30 ure, 4. Zalag od 9.40 do 10.40 ure.

KLO ZAGRAD: dne 26. marca 1952.
1. Male Poljane pri Minu Činkole od 9.15 do 10.20 ure, 2. Vel. Poljane od 11. do 13. ure.

Kronika nesreč

Nampelj Franc, 12-letni sin nadzornika proge v Semiču, je 15. marca padel z lestve, pri čemer je dobil pretes močan glav.

Jožeta Jožef, 7-letna posestnikova hči iz Smarješkega toplice si je pri vožnji z vozičkom poškodovala desno stran čela.

Kaplar Ana, 50-letna gospodinja iz Savinjske pri Skočjanu, je padla s peči in si zlomila levo nogo.

Vsi ponesrečenci so poiskali pomoč v novomeški bolnišnici.

Naravno gibanje prebivalstva

Okraj

Kmet in strokovne knjige

Kmetijstvo je najstarejša znanost na svetu. Vse kušnje, ki si jih je nabral rod za rod, pri obdelovanju zemlje, pri gojenju raznih kmetijskih rastlin in pri reji živine, so sporočali dedje in očetje svojim potomcem v obliki kmečkih pogovorov in rekov, marsikdaj v vezani besedi, da se jih je bilo laže zapomniti. Saj se jih je moral na pamet naučiti, kdor je hotel biti dober gospodar in si hotel prihraniti vse drugo, dražjo šolo — lastno skušnjo.

Skušnje prednikov so kmetje vedno tako cenili, da so se vsem novotarijam upirali z izgovorom: »Moje oče in očetje oče so delali tako in je bilo prav, pa bo še za mene dobro!« In marsikdaj je bilo res dobro in prav, čeprav ne zmeraj! Posebno v zadnjih desetletjih je človeštvo izredno hitro napredovalo in sodobna znanost je razkrila mnogo stvari, o katerih se ljudem prej še sanjalo ni ali pa so imeli o njih docela zmotna mnenja. In to niti čudno ni.

Saj si včasih zaradi nizke stopnje splošne izobrazbe marsičesa niso mogli prav razložiti niti kmetje sami niti jim tega niso mogli pojasniti drugi. Pa tudi, kar je morda kak čunjak že doznal, množice ljudstva niso zvedele — saj ni bilo še niti papirja niti tiska, zato pa tudi strokovnih knjig in časnikov še ne.

Sele ko so začeli tiskati knjige, je bilo izmenjavanje in razširjanje skusnih in dognanih strokovnjakov v raznih panogah znanosti olajšano, olajšan tudi strokovni pouk najširših krogov ljudstva.

Tudi Slovenci smo dobili že pred več stoletji prve slovenske kmetijske strokovne knjige. Bilo jih je malo in drage so bile. Tisti naši dedje, ki so znali brati, so jih radi kupovali in so jih čuvali zaklenjene v omarih kot dragocen zaklad — kar so res tudi bile in so še danes!

Saj najdemo o kmetijski strokovni knjigi vse, kar so o tej ali oni kmetijski panogi ugotovile skušnje stoletij — ne samo pri nas, temveč tudi drugod po svetu — in vse, kar so dognali o njih učenci s poskusi in računi. V vsaki sodobni kmetijski strokovni knjigi so združeni trud in skušnje tisočih ljudi! Na marsikatero vprašanje tistega pravičnega odgovor, marsikatero pot k napredku ti pokažejo, marsikatero škodo te obvarujejo!

Zato so knjige v primeri s koristjo, ki jo lahko ima kmetovalec od njih,

najcenejše blago, in vanje naložen denar se pač najbolje obrestuje!

Sveda velja vse to le za kmetovalca, ki kmetijske strokovne knjige ne le kupuje, temveč tudi temeljito preuči in ne samo površno prelišta ali pa morda celo nerazrezano shrani v omario!

Od zdravih, ki jih ne uživamo, ni koristi — in nobena knjiga še ni izšla, da bi ljudem sama vlivala znanje v glavo!

Saj se nam ni treba vsebine na pamet učiti. Ne — toda če knjigo enkrat res s premislekom preberemo, nam ostane vsaj najvažnejše od vsebine samo od sebe v glavi!

In kadar moramo to ali ono storiti, se spomni: »Aha — v tej ali oni knjigi sem bral, kako je treba to delati!« — pa greš in si tiste strani še enkrat prebereš — in boš natanko vedel, kako in kaj ti je storiti.

V tem je namreč največja vrednost strokovnih knjig, da se lahko vedno in kadarkoli zatekaš k njim po navsete, če jih imaš.

Prav tako so v mnogih strokovnih knjigah natisnjene razne tabele in razpredelnice, v katerih je že vse izračunano, kar za to ali ono delo ali račun potrebuješ. Ni se ti treba samemu ubiti in zapravljati časa za računanjem — kar v knjigi pogledaš, pa veš!

Vsak kmet, zadržani ali zasebni, naj bi si zato zbral — vsako leto nekaj — čim več kmetijskih strokovnih knjig, iz njih naj bi se tudi čim bolj pridno učil! Pa ne le sam gospodar — tudi gospodinja najde v sodobnih gospodinskih strokovnih knjigah marsikateri koristen nasvet in prenekaletni migljaj za olajšanje težkega dela. In končno: kmečki oče in kmečka mati ne moreta svojim otrokom, fantom kot dekletom, uspešneje utirati poti v boljše življenje kot s tem, da jim kupijo kmetijske in gospodinske strokovne knjige ter jih navajata k učenju, k učenju, k delu in spet k učenju...

Znanje je opora vsakršnemu napredku, tudi napredku v kmetijstvu. Nezanjanje, zaostlost za splošnim razvojem doma in v svetu pa sta napredku ovira.

Prav zaradi tega je tudi bila ustanovljena založba »Kmečka knjiga«, ki naj tiska in razširja dobre strokovne knjige — v pomoč pri našem vsakdanjem delu in v prosope našega gospodarstva.

Ob polletnih uspehih osnovnih šol in nižjih gimnazij

(Nadaljevanje in konec.)

se morajo vzgojitelji najprej sami samokritično oceniti!

Kako gledamo na vzgojitelja, ki beži pred ljudstvom? Ali ga lahko sploh imenujemo vzgojitelja, če vraga samo po navodilih? Kje je srce, kje znanje psihologije? Ali ni prav to dvojno nadzvo učinkovito sredstvo, da se lahko približamo ljudstvu, da ga vzgajamo? Ali je prav, da za vsak korak iščemo dovoljenja? Kaj tiči za tem? Ali ni to beg pred odgovornostjo, če vnanj zahtevajo, ne zahtevam pa jaz...? Ali ni to škibost našega značaja, morda neznanja ali pa brezbrčnosti do ustvarjalnosti? Kjer teče življenje v takem neživiljenjem ritmu uradne dolžnosti, tam prosvetna ustanova ne diha kot borce za socializem!

Ali je prav, da vzgajamo samo s prepletenimi načeli, da smo ob idejnosti mrtvi? Ali je tak pouk vzgojen? Ali ne vzgajamo s takim načinom dela dvojnih ljudi? Mar ni zgled najboljše vzgojno sredstvo? Kje bo dobil otrok borbenost, odločnost itd., če bo »pavljal« zaradi nemorne osebnosti vzgojitelja!

V naše delo moramo vnesti osebo od govnosti, da bomo se upravljalci in pr. »tako in tako navajajo ali oni avtor, temveč reči bomo: menim, da je tako edino pravilo. Le tako bomo lahko res ustvarjali!

Ali je nujno, da analiziramo celoten izobraževalni proces osebnostnega obveznega šolanja? Ali ni to naloga prav vseh prosvetnih delavcev? Kaj smo prispevali k reševanju problema, kako povzročiti na nižje organiziranih šolah, kakšen naj bo učni načrt, kako naj združujemo posamezne raz-

rede? Kritika naših učbenikov je preveč nesistematična, je preveč priročno, vse premalo utemeljena. Kdo naj ustvarja naše orgode — knjižice?

Ko stopi otrok v šolo, stoji pred njim ogromno bogastvo človeških izkušenj v raznih področjih znanosti. Ta pridobljena izkušnja, to urejeno znanost, ki ima svoje stroge zakone, mora otrok spoznati, da bo lahko dalje izkoriščal in obvladoval narodo. Šola mu mora to posredovati po najkrajši poti.

Pri vzgojnem delu moramo upoštevati potrebe ljudstva z dojemljivostjo otrok. Delo bo kronano z uspehom, če bo prava toplota pri pouku. Nasa delo naj bo pesem, zato pa mora biti pripravna učinkovita. Največji greh je nepripravljenost in nehajnost.

Učitelji, ki ve, kako bo potekala njihova učna ura, se ne bo izgovarjal, da je vstal z leve noge, da so učenici nerazpoloženi, da je zaspal dan, da dežuje itd. Res je, da to vpliva, toda učitelj mora vedeti za te vplive, mora jih upoštevati pri svojem učnem procesu.

Le pogledimo v razred močnih pedagoških rok! Vdri učenci, tovariški odnosi, delovna disciplina, red in vztrajnost, povsod delovna toplota, kvalitativno znanje — tako izgleda dobra učna ura!

Zal pa še imamo prosvetne delavce, ki jim je priprava zgolj formalnost, ki vidijo le snov, ne vidijo pa živega razreda. — Ali je mogoče doseči dobre uspehe, če se učitelj delu loti za snov, če metodo slučajno ujam, ali je mogoče v takem stanju opazovati holostno opazovati otroke, njihove kretnosti, pogled, skratka mimiko, ki izraža sprejemanje vzdušja v razredu? Prav gotovo da vsega tega ob formalnem učenju in pripravljanju na svoje delo ni.

Šola je dolžna dati učenca solidno znanje, tako znanje, ki učenca koristi, ki ga uspešno izobražuje in usposablja za bodoče delo v družbi. Dati pa mu mora to znanje iz vsakega izumetničenja, brez vsake nakake in — brez vsake izkrivljene resnice!

Kje je torej mesto vzgojitelja? Mar ni vzgojitelj v šoli hkrati vzgojitelj ljudstva? V razredu je del tega ljudstva, učitelj pa je del družbe. Mar ni torej dolžnost vzgojitelja, da vzgaja povsod? Organizacija dela pa mora upoštevati tudi to, da si bomo z vzgojo družine, ki ima največji vpliv na mladino, pomagali tudi pri vzgoji v šoli. Šola in dom morata skupno opravljati vzgojno nalogo. Le tako bodo uspehi na šolah nam vsem v veselje.

Na roditeljskih sestankih in na vseh mogočih drugih sestankih naj se obravnava problem vzgoje naše mladine. Vemo, da leži koda teža vzgoje naših otrok na šoli in družini, zato je nujno, da se seznanjamo z vzgojo otrok ne samo matere in očete, ampak tudi določeno mladino.

Starši pa se morajo zavedati, da s slabim obiskom šolskega pouka in s pretiranim izrabljanjem otrok za delo zelo slabijo uspehe obveznega šolanja. Staro zgrešeno reakcionarno mnenje, da za kmečko delo ni treba znanja, je sovražna, ki v šoli mora mo iztrgati in uničiti v miselnosti nekaterih kmečkih ljudi.

Iz vsega povedanega pa lahko ugotovimo, da so uspehi na naših šolah odvisni od pravilne mreže šol, od materialnih pogojev, pravilne organizacije pouka, od učitelja in pravilnih odnosov ljudstva do obveznega šolanja, glavnem pa drž delstvo, da je uspeh razreda preveč odvisen od učitelja samega — vse drugo pa ga ali podpira ali pa slabi.

Šola je nadvse pomemben činitelj v življenju vsakega naroda. Prav zato si delovno ljudstvo v socialistični Jugoslaviji posveča vso pažnjo, kajti le izobražena mladina je jamstvo naše boljše bodočnosti, le ta mladina bo sposobna odvrniti vse revolucionarne pridobitve naše narodnoosvobodilne borbe.

Slavko Kastelic

PRVA KNJIŽNA ZBIRKA

»KMEČKE KNJIGE«

Ze znanim imenom Prvega ohr. in Mohorjeve knjižnice se je letos pridružilo tudi ime založbe »Kmečke knjige«, ki je pripravila letos prvi obširno zbirko knjig, ki predstavljajo zanimivo podedskega bralca. Te dni smo dobili v roke napovedane »Gospodinjstvo«, »Vzreja mladih živali«, delo dr. Marijana Pavšiča, »Kaj so videli kmetijski strokovnjaki po svetu«, »Dvoje povesti« Ivana Tavčarja in »Kmečki kolektor za prestopno leto 1952«.

Veliki zalozbi je treba dati zaslužen priznanje. Zdelo se je, da zanimivih knjig, ki so razen Tavčarjevih povesti — same novosti, kakršnih se bo razveselili vsak napredni gospodar. Niska cena vseh petih knjig dela zbirko dostopno vsaki družini, vsakemu posamezniku. Praktičen kmečki kolektor bo povedal bralcu marsikaj novega. Po nadvse poljudno, pa navzile temu, prijetno plani knjigi »Kaj so videli kmetijski strokovnjaki po svetu«, saj bi segel vsak naš kmečki človek, ki se želi seznaniti z naprednim kmetijstvom po svetu. Naj ne bi bilo za družnika in zasebnega kmeta, ki te knjige ne bi prebral! Knjižnica o živinogledstvu sodi pravtako v vrsto nepogrešljivih kmetov priročnikov! Zbirko toplo priporočamo!

Kotiček za gospodinj

Močnikova juha. Za močnikovo juho zgnemo najprej močnik, in sicer tako, da napravimo v kupku jamico, v katero ubijemo jajca. Po potrebi prilijemo tudi nekoliko vode. Potem vse skupaj hitro bremešamo, da dobimo svaļike. Da ne ostane med svaļiki preveč moke, moramo močnik pred uporabo namočiti v mleko. Tako pripravljeno močnik stresamo na razželeno mast, kjer ga med neprestanim mešanjem počasi pražimo toliko časa, da gredo svaļiki lepo narazen. Ko je močnik sprajzen, ga zalijemo s kostno juho in pustimo, da prevre. Jed nato po potrebi še enkrat zabelimo in postavimo na mizo.

Krompirjevi ocvrti roglički. Iz navadnega krompirjevega testa kateremu smo primesali eno jajce in malo prsnega masla, napravimo male rogličke, jih pomakamo v raztepeno jajce, pomesimo z vodo ali mlekom, jih povajamo v drobnihah in ocvremo kakor meso.

Pred 67 leti...

Domače vesti v »Dolenjskih Novicah« — 15. II. 1885. leta

V Črnomlju so ustanovili posojilnico z neomejeno zavezo; ondaj jim je sl. c. kr. okrajna sodnija v Rudolfu ime registrirala prava.

Cesta čez Gorjance se bo prelozila, zato bodo treba 30.000 gl. Letos se bo v ta namen dobilo 10.000 gl. Za popravilo Savskih bregov pa bodo dovolil državni zbor 50.000 gl.

Nesreče. Iz Semiča se poroča: Dne 20. jan. podal se je 19-letni Matija Malnerič iz Kašče v svoj vinograd hof z ročnimi semmi prepeljati nekoliko kmetijskih orodij, ležal jih je kakih 200, a ko hoče navzdol, se mu je, da pada, seni butenje vanj, in sicer s tako silo, da je mrtev obelzel na mestu. — Iz St. Ruprta pa se nam poroča, da je isti dan v gozdu Zabejku sekalo več oseb drva! Podrli so precej debel hrast, kateremu se je pri padanju ena veja odlomila in za nekoliko časa v neki buki obitala, potem porušila se, ter pala Anton Suhebi v vrha s tako močjo na glavo, da ga je ubila.

Surovost in nesreča. Na Vahti na Gorjancih se ob sejmih vedno veliko ljudi z živino ustavi, da se odpodije in napoji. Tako je tudi o pretečenem Metliškem sejmu posestnik Mišjak iz Rajnuš, Smihelše fare, svojo kravo tam v hlev postavil. — Ko drugi z živino tje pridejo, ga hlapec odganja, rekoč, naj drugim prostor naredi. Ker Mišjak brani kravo iz hleva gnati, in trdi, kdor prej pride, ima prvo pravico, zgrabi hlapec v jezi menda vago od voza in ga vdrži po glavi tako nesrečno, da se takoj omamljen na tla zgrudi. — Peljali so ga takoj domu, ali že na potu je revež umrl. — Večkrat se kaj enacega zgodi; kdor je nagle jeze, naj

FIZIKULTURA ŠPORT SAHA

ATLETSKI MITING V NOvem MESTU

Atleti iz Novega mesta, ki že dalj časa trenirajo v telovadnici, so v sredo 12. marca imeli v telovadnici atletske tekmovalce. Mislim, da je bila to prva atletska prireditel v naših telovadnicah.

Tekmovali so v teku preko ovir, v skoku v višino in daljino ter v metu medicinke. Zanimanje je bilo med atleti precejšnje, saj jih je nastopilo kar 22.

Pri teku preko ovir so bili najboljši na krajsji progi:

Moški: 1. Pate, 89,6. 2. Agnič, 46,5. 3. Zagar, 47,8. Ženske: 1. Svetličič, 43,0. 2. Robar, 46,5. Jenič, 45,2. Zamida, 51,2.

Na daljšji progi: Moški: 1. Sušter, 1,25. 2. Metlika, 1,27. 3. Lenart, 1,34.

Pri moških je skakalo deset atletov in so nekateri zaradi trdega odskočnega doseglj kar lepe uspehe. Najboljši je bil Dolenc s skokom 1,53, kar je za tekmovalce v telovadnicah lepa višina.

Ciani višine: 1. Dolenc, 1,53. 2. Smale, 1,45. Mladinci: Sušter, Zagar, Lapajna, Kotnik, 1,45. Mladinke: Svetličič, 1,20.

V daljino so skakali preko prevrtenje kote, kar drugič ni mogel odtriv na parketu. Najdaljši skok je imel pri mladinci Zagar — 6,05. Zagar se bo z marljivo vadbjo lahko razvil v dobrega atleta. Pri mladinkah pa je bila najboljša Svetličičeva z 3,98 m.

Težko medicinke so zaradi prekratke telovadnice metali samo z mesta. Pri moških je bil najboljši Dolenc 16,10 m, pri ženskah pa Knafličeva s 8,91 m.

Če bodo naši atleti še naprej pridno vadili, lahko upamo letos na lepe uspehe. Škoda je, da nimamo tekalšč in ostalih naprav.

Prvi letošnji nastop atletov bo zadnje nedelje tega meseca v Novi Gorici za prvenstvo Slovenije v crosu. Za ta nastop se atleti tekači še posebno pripravljajo. Udeležba na tem tekmovalcu pa je odvisna od finančnih sredstev.

ODBOJKARJEM SE POZNA ZIMSKI TRENING

Letos se tudi odbojkarji v Novem mestu zgodaj začeli v telovadnici z zimskimi treningi. To se jim je poznalo že na prvih tekmah, ki so jih vse končali z zmago. Tako so pred nedavnimi članice v Karlovcu z lahkoto premagale svoje nasprotnice. Prav gotovo bi zmagali tudi člani, vendar pa so zaradi popolnoma neopredeljenega sodnika (kar so priznali tudi domačini) predčasno zapustili tekmovalce. To korak naših odbojkarjev seveda ni bil na mestu, kar jim moramo zameriti, saj so že dostikrat mali ostali tudi v težjih primerih »fair«.

Zadnje nedeljo so se naše igralke kar na svoje pest odpravile v Ljubljano igrati z najboljšimi ljubljanskimi igralkami. Tudi to ni pravilno, čeprav so zmagale nad odličnimi ljubljanskimi železnici. Prva igra se je zaključila s 3:2 v korist Novomeščank, v dveh setih pa so ljubljanske igralke pomnožile svoje vrste z najboljšimi ljubljanskimi iz zveznega razreda. Pri novomeški ekipi se je odlikovala z dobrimi udarci Knafličeva. Po tekmi je bil odigran še en set s prvim moštvom železnice, ki se je tudi uspešno končal s Novomeščank z rezultatom 16:14.

Kako koristna je športnikom zimska vadba v telovadnici, so gornji uspehi nedvomno potrdili. J. G.

RAZMAH NAMIZNEGA TENISA

Za namizni tenis je med mladino Novega mesta precej zanimanje. Škoda le, da se težko dobijo žogice, ki so tudi precej drage. V marcu sta bila odigrana v Domu JLA dva prijateljska turnirja med moštvom »rednih šol in JLA«. Prvi dvoboj so zaključili igralci Doma JLA s rezultatom 3:2, povratni dvoboj, ki je bil v nedeljo, dne 16. marca, pa je dal neodločen rezultat 9:9. Dvoboj je gledalo blizu 50 ljudi.

SAH V GRADACU

V nedeljo 9. marca so se gradski mladinci pomerili z mladinci iz deskega vrgaljskega v šahu. Vse mladičine so gojenci premagali z visokim rezultatom 10:1. Za vseh mladičine je edino točko pridobil dijak Albin Jakše.

ALOJZ LUKANC — PRVAK KOČEVJA

Pred kratkim je bil končan turnir za prvenstvo šahovskega kluba Kočevje, katerega se je udeležilo 16 najboljših igralcev. Zmagal je Alojz Lukanc z 12 in pol točkami, slede mu Klarič in Beljan z 12, Vovk in Šafer z 10, Podpečan in Rovan z 8 in pol točkami itd.

OBCNI ZBOR »PARTIZAN« V KOČEVJU

14. marca je bil v Kočevju občni zbor telesnovzgojnega društva »Partizan«. Ob navzočnosti predstavnikov oblasti, množičnih organizacij in velikega števila aktivnega članstva so bila prebrana poročila o delu v preteklem letu in pregledani predlogi za leto 1952. Za pred občinim zborom je bilo več seantkon med telovadnim društvom in drugimi športnimi organizacijami, na katerih so se dogovorili za združitev TD Kočevja s športnim društvom »Triglav« in s Smučarskim klubom. Sprejet je bil društveni kolektor novega društva »Partizan«, finančni proračun itd. Vse delo bo usmerjeno po navodilih pisma CK KPJ Razveseljiva je bila vest zastopnikov Mestnega komiteja mladine, da bo mladina Kočevja nudila »Partizanu« vsa potrebna pomoč in s njim vsestransko sodelovala. Upamo, da je v resnici prišlo do pomolnice v fizikalnem življenju mesta Kočevje. V novem odboru so znani fizikalni in politični delavci in zato upravičeno pričakujemo, da se bo delo društva hitro in močno razvijalo.

Iz življenja pionirjev v Podzemlju

Pionirska organizacija nižje gimnazije v Podzemlju se v letošnjem šolskem letu reorganizirala tako da je postala v pravem pomenu izvenskolega organizacija, ki propaga med šolsko mladino šport in prijetno razvedrilno. Zadnji pionirski seantkon, ki je bil pred dnevi, je bil pokazal, da dijaki nižje gimnazije klub prizadevanj, da bi se v organizacijskem pogledu osamosvojili, še vedno potrebujejo pomoči svojega učitelstva, katere pa jim podzemeljsko učitelstvo ne odreka, ampak se veseli vsake pobude za poživljenje kulturno-prosvetnega dela pionirjev in jim tovariško pomaga pri napredku. Tako ima zdaj pionirski odred »Ljuba Serčarja« v Podzemlju po svojem zanimanju za to ali ono skupino. Pionirski zbor in pionirske folklorne skupine vodi ravnatelj gimnazije Lojze Zupanc; ta skupina se pripravlja na filmsko anemano »Pomlad v Beli krajini«. Pionirsko dramsko skupino vodi učiteljica vr. Anca Kure, ki s sodelovanjem tov. Staneta Selana pripravlja uprizoritev mladinske

igre »Mačeha in pastorka« tov. Selan Stane pa je prejel od odgovornosti za pravilno športno udeleževanje mladine, šahovski krožek vodi tov. Plut Metod. Pionirji občinljakov, da bodo za zaključek šolskega leta priredili v Podzemlju veliko šahovsko tekmovalno z živimi figurami na prostem. Podzemeljski pionirji so tudi bili med prvimi v Beli krajini, ki so se spomnili na ponesrečence v tolmarskem okraju, katerim so snežni plazovi uničili domojaje; zanje so zbrali 1819 din. Za letošnji praznik žena pa so pred predstavili, ki jo je uprizorila igralna družina LMS v Podzemlju, obdarovali dve vojni vdeščaki stroski pogrebova za umrlega kralja 58.000 funtov sterlingov, to je približno 48 milijonov in 730.000 din.

Otok Helgoland spet nemški. Po številnih intervencijah zapadnomoeke vlade in bivših prebivalcev severnomoekega otoka Helgoland samih so se angleške oblasti končno le odločile, da vrnejo Nemčiji ta otok, ki se ga je konca vojne na do pred kratkim uporabljal kot laro za vaje svojih bombnikov. 1. marca je zapadnomoeška vlada spet prevzela upravo tega otoka.

Nad pol milijarde prometa je imela lani kmečka delovna zadruga »Edvard Kardelj« v Galiniku, njen čist dobiček pa je znašal nad 26 milijonov dinarjev.

V Kreki bodo proizvajali mleto sol. Solarna v Kreki je, kakor poročajo izpolnila svoje priprave in bo začela sol mleti. Bosanske gospodinjice bodo tako v kratkem dobivale tudi drobno sol, ki jo sedaj zelo pogrešajo.

Volkov na Hrvaškem in v Srbiji dajejo letos tamkajšnjim lovcom obilo dela. Na Hrvaškem so jih ubili 50, v Srbiji pa 296. Letos dobi lovec za vsakega ubitega volka 7000 din nagrade.

CE SE NE VESTE...

Da bi se znebila svoje tekmele, je povzročila iztirjenje vlaka. Železniska uslužbenka Marija Giovanetti je morala pred sodiščem odgovarjati za smrt 13 oseb, ki jih je ubila njena ljubosumnost. Bila je uslužbenka na postaji za signalizacijo ob progi Turin-Milano v Italiji. Zabludila se je v nekega železničarja. Po kratki mesebojni nekaljeni ljubavi je Marija Giovanetti odkrila, da se je njen oboževalec odvrnil od nje in da poklanja svoje ljubezke neki drugi ženi, ki se je v vlakom šestkrat vozila iz Turina domov v Milano. V Marilini glavi je ležal vrnika vrnja zamisel: povzročiti iztirjenje vlaka zato, da bi uničila svojo tekmo. Res je neko noč svojo zamisel uresnila. Pod razbitinami železniških vagonov je izgubilo življenje 13 ljudi. Prišlo so iz povelode, kako je Giovanetti je na katastrofi s svetilko v roki preobračala mrtve in iskala med njimi svoje tekmele v ljubimci.

Ereže uredniški odbor — Odgovorni urednik Tona Gosnik — Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Ljubljanska cesta, 25. telefon št. 127. Poštni predal 33. Teboj račun pri Komunalni banki v Novem mestu št. 616.1-90323-1. Četrletna naročnina 100 din, polletna 200 din, ololetna 400 din. — Narodnina se plačuje vnaprej — Tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani